

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 12 grudnia 2016 r.

Poz. 7532

UCHWAŁA NR XXX/275/2016 RADY MIASTA NOWY TARG

z dnia 5 grudnia 2016 roku

w sprawie przyjęcia „Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ 2016-2019”

Działając na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz. 446 z późniejszymi zmianami) oraz art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r., poz. 1446 z późniejszymi zmianami) Rada Miasta Nowy Targ uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ 2016-2019”, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady Miasta

mgr inż. Andrzej Rajski

Załącznik
do Uchwały nr XXX/275/2016
Rady Miasta Nowy Targ
z dnia 5 grudnia 2016r.

M I A S T O
NOWY TARG

**GMINNY
PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
MIASTA NOWY TARG**

2016 - 2019

Kwiecień 2016r.

Opracował: mgr inż. Wojciech Watycha,
wersja 04-11.2016

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	4
2. Podstawa prawna opracowania.....	4
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.....	5
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.....	6
4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	
4.2. Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu	
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.....	19
5.1. Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)	19
5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Nowego Targu	26
5.2.1. Zarys historii Nowego Targu	
5.2.2. Krajobraz kulturowy	
5.2.3. Zabytki nieruchome	
5.2.4. Zabytki ruchome	
5.2.5. Zabytki archeologiczne	
5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony.....	33
5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków.....	36
5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla miasta	39
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego Nowego Targu. Analiza szans i zagrożeń.....	40
7. Założenia programowe.....	43
8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami.....	46
9. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.....	47
10. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.....	48
11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków.....	51
12. Bibliografia.....	52

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

1. Wstęp

Przedmiotem Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ jest problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego Nowego Targu. Celem tego opracowania jest określenie zasadniczych kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami. Niniejsze opracowanie zostało sporządzone zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz. U. z 2014r. poz. 1446 z późniejszymi zmianami) oraz z wytycznymi Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków, obecnie Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Gminny program opieki nad zabytkami sporządza Burmistrz, po czym jest przyjmowany przez Radę Miasta po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Program jest ogłaszany w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego. Program sporządza się na okres 4 lat, natomiast co 2 lata burmistrz przedstawia sprawozdanie Radzie Miasta z wykonania programu.

Program opieki nad zabytkami nie jest aktem prawa miejscowego, natomiast stanowi dokument uwzględniający zadania z zakresu opieki nad zabytkami będący uzupełnieniem dotychczas przyjętych aktów prawa miejscowego. Określa sposób ich realizacji poprzez stosowne działania organizacyjne i finansowe oraz upowszechniające wiedzę o zabytkach.

2. Podstawa prawna opracowania

Zgodnie z ww. art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami burmistrz miasta sporządza raz na cztery lata gminny program opieki nad zabytkami.

Program opieki nad zabytkami, w myśl art. 87 ust. 2 tej ustawy, ma na celu:

1. włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
2. uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
3. zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
4. wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
5. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
6. określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
7. podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

- Obowiązujące, podstawowe akty prawa dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:
  - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – art. 5, art. 6 ust. 1 i art. 86;
  - Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz. U. z 2014r. poz. 1446 z późniejszymi zmianami), główny akt prawny regulujący przedmiotowe kwestie;
  - Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2016r. poz. 446 z późn. zm.) – art. 7 ust. 1 pkt 9 ustala, że zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy kultury, w tym [...] ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
- Inne akty prawne, mające istotny wpływ na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami:
  - Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2016r. poz. 778 z późn. zm.);
  - Ustawa z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (tj. Dz.U. z 2016r. poz. 290 z późn. zm.);
  - Ustawa z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2015r. poz. 1777 z późn. zm.)
  - Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2016r. poz. 672 z późn. zm.);
  - Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. Nr 2016, poz. 353 z późn. zm.);
  - Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (tj. Dz.U. z 2015r. poz. 1651 z późn. zm.);
  - Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (tj. Dz.U. z 2015r. poz. 1774 z późn. zm.);
  - Ustawa z dnia 25 października 1991r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tj. Dz.U. z 2012r.poz. 406 z późn. zm.);
- Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach określają:
  - Ustawa z dnia 21 listopada 1996r. o muzeach (tj. Dz.U. z 2012r. poz. 987 z późn. zm.)
  - Ustawa z dnia 27 czerwca 1997r. o bibliotekach (tj. Dz.U. z 2012 poz. 642 z późn. zm.).
- Ochronę materiałów archiwalnych reguluje:
  - Ustawa z dnia 14 lipca 1983r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (tj. Dz.U. z 2016r. poz. 1506 z późn. zm.).

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Zabytki - dawne materialne i niematerialne dobra kultury są ważną częścią składową dziedzictwa kulturowego człowieka. Ich ochrona zadeklarowana została jako konstytucyjny obowiązek Państwa (art. 5 Konstytucji RP – Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego...). Zabytki w swych niematerialnych wartościach są dobrem wspólnym, nad którym pieczę kodyfikuje artykuł 82 Konstytucji stanowiący: obowiązkiem Obywatela (...) jest troska o dobro wspólne.

Ochrona i konserwacja zabytków jest istotnym elementem polityki kulturalnej Państwa, są one bowiem nie tylko śladem przeszłości, ale także cennym składnikiem kultury współczesnej, przyczyniającym się do kształtowania przyjaznego człowiekowi środowiska jego życia. Także rolę zabytków mocno podkreślała już między innymi Europejska Karta Ochrony Dziedzictwa Architektonicznego z 1975 r. (art. 3, 4, 5). Ich zachowanie, ochrona i konserwacja jest działaniem w ważnym interesie publicznym ze względu na znaczenie zabytków w procesie edukacji, humanizacji społeczeństwa, jego kulturowej identyfikacji, wreszcie także znaczenie dla sfery ekonomii i gospodarki.

Postulaty te znalazły również odzwierciedlenie w Nowej karcie Ateńskiej – Wizja miast XXI wieku przyjętej w 2003r. przez Europejską Radę Urbanistów. Zgodnie z tą wizją „w miastach XXI wieku dbać się będzie o zapewnienie wszystkim bliskiego sąsiedztwa miejsc zamieszkania i miejsc pracy, a także kontaktu ze starannie utrzymywanymi elementami kulturowego i przyrodniczego dziedzictwa, takimi jak: urokliwe krajobrazy, wykopaliska archeologiczne i inne zabytki, tradycyjne osiedla, parki, skwery, rezerваты przyrody oraz różnego rodzaju tereny otwarte, rolnicze i powierzchnie wodne (jeziora, rzeki, moczary, wybrzeże morskie).

Ważnym narzędziem ochrony tych elementów przyrodniczej i kulturowej spuścizny będzie nadal planowanie przestrzenne, które odgrywać będzie również kluczową rolę w kształtowaniu nowych otwartych terenów powiązanych z tkanką zabudowy miejskiej.”

Zadaniem głównym polityki Państwa w dziedzinie ochrony zabytków jest stworzenie w najbliższych latach:

- mechanizmów porządkujących tę sferę, dostosowujących ją do warunków gospodarki rynkowej, zarówno poprzez niezbędne uzupełnienia i drobne korekty legislacyjne, jak i poprzez zmiany organizacyjne obejmujące konieczne rozszerzenie zakresu działań istniejących instytucji,
- zmiany w strategii i organizacji ochrony.

Te niezbędne, wprowadzane na drodze ewolucyjnej zmiany powinny z jednej strony nie dopuścić do utracenia dotychczasowego bezcennego dorobku Polski w dziedzinie ochrony, z drugiej umożliwiając funkcjonowanie i rozwój tej dziedziny w zjednoczonej Europie.

W ramach opracowywania strategicznych, długofalowych dokumentów programowych rozwoju społeczno-gospodarczego państwa, problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego została poruszona w *Strategii rozwoju kapitału społecznego 2020*. Strategia ta została opracowana przez Rząd w odpowiedzi na wyzwania, jakie identyfikuje *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju* oraz *Strategia Rozwoju Kraju 2020*. Wskazuje ona, iż polityka rozwoju powinna wspierać procesy i inicjatywy, które wzmacniają wolę

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

działania obywateli na rzecz dobra wspólnego i przyczyniają się do wzmocnienia zaufania, jako jednego z podstawowych komponentów życia społecznego, gospodarczego i kulturowego.

Zgodnie z działaniem **4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu** podstawowym zadaniem dla współczesnego systemu ochrony i upowszechniania dóbr kultury jest digitalizacja mająca na celu zarówno ochronę dziedzictwa kulturowego przed bezpowrotnym zniknięciem (przez wykonanie kopii lub rekonstrukcji cyfrowych), jak i zapewnienie wszystkim obywatelom równego dostępu do kultury przez upowszechnienie zdigitalizowanych zbiorów (np. w formie portali internetowych, udostępniania przez instytucje publiczne zdigitalizowanych zbiorów dla celów edukacyjnych, znoszenie barier dla osób wykluczonych cyfrowo). Działania, które będą podjęte, to inwentaryzacja, ocena stanu, digitalizacja i cyfrowa rekonstrukcja dorobku polskiej kultury, a także gromadzenie dzieł tworzonych już jako cyfrowe. Wyjątkowo pilna jest digitalizacja materiałów audiowizualnych z uwagi na niską trwałość nośników, których znaczna część może ulec w niedługim czasie fizycznemu rozpadowi i utracie wartościowych treści.

Digitalizację polskich zasobów kultury, prowadzoną przez różne podmioty – biblioteki, muzea i archiwa — charakteryzuje rozproszenie inicjatyw i brak koordynacji działań. Trzeba zatem stworzyć spójny system przekazywania wiedzy i finansowania tego typu przedsięwzięć. Służyć temu będą działania podejmowane w ramach Priorytetu *Digitalizacja z Wieloletniego Programu Rządowego Kultura+*. Tematem tym zajmować się będą również Centra Kompetencji, opracowujące i upowszechniające standardy digitalizacji. Do podstawowych zadań Centrów Kompetencji należą:

- edukacja kadr instytucji kultury prowadzących digitalizację,
- wdrażanie zmian technologicznych dotyczących tworzenia, gromadzenia i przechowywania zasobu cyfrowego,
- udostępnianie materiałów zdigitalizowanych i ich promocja.

Koordinacja procesu digitalizacji jest szczególnie istotna, gdyż istnieje niebezpieczeństwo digitalizacji tych samych dokumentów w różnych ośrodkach. Konieczne jest także realizowanie działań wspierających i promujących współpracę oraz angażowanie się administracji samorządowej w procesy digitalizacji i udostępniania lokalnych zasobów cyfrowych, a także tworzenia cyfrowych archiwów lokalnych. Ważne jest, aby proces digitalizacji nie ograniczał się do działań instytucji centralnych, ale obejmował też organizacje pozarządowe i sektora prywatnego. Udział wiedzy i funduszy z innych źródeł niż publiczne jest niezbędny do sprawnego przeprowadzenia procesu udostępniania zdigitalizowanego dorobku kulturowego. Należy przy tym wspierać działania z zakresu promocji i upowszechnienia wiedzy o zdigitalizowanych zbiorach, a także partnerskie projekty B+R dotyczące digitalizacji i udostępniania zasobów kultury. Wspierana powinna być obecność zdigitalizowanych zbiorów polskiej kultury na międzynarodowych portalach internetowych.

Programem wieloletnim który wdraża *Strategię rozwoju kapitału społecznego 2020* jest *Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2014-2017* przyjęty Uchwałą nr 125/2014 Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2014r. Jednym ze strategicznych założeń *Krajowego programu* jest wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków, w tym tworzenie podstaw współdziałania z organami samorządu terytorialnego. Jest ono wyrazem przekonania, że jakościowa przemiana w zakresie ochrony zabytków w Polsce może nastąpić przede wszystkim dzięki łączeniu zasobów, lepszemu sieciowaniu struktur i działań organów ochrony zabytków. Jednocześnie, odwołując się do kompetencji Generalnego Konserwatora Zabytków należy wskazać, iż rolą *Krajowego programu* jest

---

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

tworzenie warunków wypracowania rozwiązań modelowych oraz ich upowszechnienie, np. poprzez system konferencji i spotkań z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego. Od stopnia zaangażowania tych podmiotów będą zależały realne efekty podejmowanych działań.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2014-2017 odwołuje się również do zadań wskazanych w *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*. Są to:

- Cel 4. *Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski*

Kierunki działania:

4.1. Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej kraju jako podstawa ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych,

4.3. Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami europejskiej konwencji krajobrazowej,

- Cel 6. *Przywrócenie i utrwalenie ład przestrzennego.*

Zakres odniesienia: Uwzględnienie zagadnienia ochrony krajobrazu przyrodniczego i kulturowego w procesach rozwoju regionów.

Celem głównym *Krajowego programu* jest *Wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków.*

Cel główny programu jest wdrażany poprzez trzy cele szczegółowe:

1. Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce,
2. Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków,
3. Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji.

Kierunki działania to:

Dla celu 1 - Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce

1. Porządkowanie rejestru zabytków nieruchomych (księgi rejestru A i C).
2. Przygotowanie ratyfikacji Konwencji UNESCO ds. ochrony dziedzictwa podwodnego.
3. Wypracowanie jednolitych standardów działania konserwatorskiego w odniesieniu do wybranych typów i kategorii zabytków nieruchomych.
4. Wzmocnienie instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego.
5. Opracowanie diagnozy prawnej ochrony zabytków ruchomych.
6. Opracowanie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C).
7. Realizacja badań w ramach AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski) na obszarach szczególnie istotnych ze względu na zagrożenia dla dziedzictwa archeologicznego.

Dla celu 2 - Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków,

1. Zwiększenie efektywności zarządzania i ochrony zabytków poprzez wdrażanie infrastruktury informacji przestrzennej o zabytkach.
2. Wypracowanie standardów, pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną.
3. Podniesienie jakości procesów decyzyjnych w organach ochrony zabytków.
4. Merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków.

Dla celu 3 - Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na

---

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji.

1. Przygotowanie ratyfikacji *Konwencji ramowej Rady Europy w sprawie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa*, Faro 2005.
2. Wspieranie budowania świadomości społecznej funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania się tożsamości narodowej i społeczności lokalnych.
3. Promocja zasobu dziedzictwa za pośrednictwem Internetu.
4. Zwiększanie dostępu do zasobu dziedzictwa i ułatwienie jego odbioru społecznego.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

❖ Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020,

Uchwała Nr XII/183/11 z dnia 26 września 2011 r. Sejmik Województwa Małopolskiego przyjął Strategię Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020.

Cele dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, określone w *Obszarze 2 – Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego*, w szczególności w kierunku polityki rozwoju 2.1 – *Ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej*.

Wizja *Małopolska 2020* określona została w strategii rozwoju województwa w sposób następujący: *Chcemy, aby Małopolska była atrakcyjnym miejscem życia, pracy i spędzania czasu wolnego, europejskim regionem wiedzy i aktywności, silnym wartościami uniwersalnymi, tożsamością i aspiracjami swoich mieszkańców, świadomie czerpiącym z dziedzictwa i przestrzeni regionalnej, tworzącym szanse na rozwój ludzi i nowoczesnej gospodarki*.

Głównym celem polityki rozwoju regionu jest efektywne wykorzystanie potencjałów regionalnej szansy dla rozwoju gospodarczego oraz wzrost spójności społecznej i przestrzennej Małopolski w wymiarze regionalnym, krajowym i europejskim.

Celem strategicznym Obszaru 2 - *Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego* jest wysoka atrakcyjność Małopolski w obszarze przemysłów czasu wolnego dzięki wykorzystaniu potencjału dziedzictwa regionalnego i kultury

Kierunki polityki rozwoju *Obszaru 2 – Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego*²¹

- 2.1 Ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej
- 2.2 Zrównoważony rozwój infrastruktury oraz komercjalizacja usług czasu wolnego
- 2.3 Kształcenie kadr dla rozwoju i obsługi przemysłów czasu wolnego
- 2.4 Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego

Kluczowe działania ochrony małopolskiej przestrzeni kulturowej zapisane w *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego* na lata 2011-2020:

Działania podejmowane w zakresie opieki nad regionalnym dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym oraz ochrony i kształtowania krajobrazu

- 2.1.1 Kształtowanie zrównoważonego krajobrazu kulturowego
- 2.1.2 Poprawa stanu i sposobu użytkowania zabytków oraz przeciwdziałanie procesowi ich degradacji
- 2.1.3 Ochrona i kształtowanie zabudowy historycznych miast i miasteczek
- 2.1.4 Ochrona tradycyjnej zabudowy regionalnej i układów ruralistycznych
- 2.1.5 Powstrzymanie degradacji wartościowych krajobrazów kulturowych oraz dewastacji obiektów zabytkowych i ich otoczenia
- 2.1.6 Kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

- 2.1.7 Zachowanie i rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, w tym przywrócenie rzeczywistej wartości zniszczonym obiektom oraz ponowne określenie dla poszczególnych obiektów ich wartości zabytkowych, wskazanych do bezwzględneho zachowania
- 2.1.8 Utrzymanie wielokulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej szczególnie poprzez wspieranie folkloru, tradycji i sztuki ludowej
- 2.1.9 Funkcjonalne zarządzanie kulturą i dziedzictwem kulturowym, w tym rozwój partnerstwa sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego
- 2.1.10 Badanie i dokumentowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego
- 2.1.11 Poprawa funkcjonowania instytucji opieki nad zabytkami
- 2.1.12 Wdrożenie mechanizmów włączających wartości dziedzictwa w obieg gospodarczy
- 2.1.13 Zapobieganie degradacji i ochrona zasobów dziedzictwa przyrodniczego regionu
- 2.1.14 Stworzenie systemu oraz procedur zarządzania dziedzictwem przyrodniczym
- 2.1.15 Zintegrowana ochrona krajobrazu kulturowego i środowiska przyrodniczego, szczególnie w zakresie wysokiego poziomu estetycznego otoczenia i ładu przestrzennego

Kluczowe działania związane ze wzmocnieniem promocji dziedzictwa regionalnego zapisane w *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego* na lata 2011-2020

- 2.4.1 Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu podnoszenie społecznej świadomości i wrażliwości w zakresie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego (zabytków oraz obiektów kultury współczesnej), a także podejmowanie działań na rzecz poprawy poziomu estetycznego otoczenia i ładu przestrzennego
- 2.4.2 Promocja na rzecz ochrony i wykorzystania dziedzictwa regionalnego dla rozwoju gospodarczego regionu oraz aktywizacji użytkowników do inwestowania we własne nieruchomości i adaptacji ich do nowych funkcji
- 2.4.3 Aktywna i skuteczna promocja oraz wsparcie regionalnej oferty przemysłów czasu wolnego, w szczególności markowych produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych, w tym artystycznych i twórczych
- 2.4.4 Zwiększanie poziomu społecznego uczestnictwa w kulturze oraz aktywnych formach spędzania czasu wolnego poprzez promocję i informację o ofercie kulturalnej oraz zapewnianie jej dostępności i różnorodności
- 2.4.5 Intensyfikacja współpracy pomiędzy podmiotami sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego w zakresie edukacji, promocji oraz poprawy świadomości i postaw obywatelskich w odniesieniu do dziedzictwa regionalnego.

❖ **Wojewódzki program opieki nad zabytkami,**

Uchwałą Nr LI/822/14 z dnia 26 maja 2014 r. Sejmik Województwa Małopolskiego przyjął Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017.

Wizja Małopolski 2017 to *Zadbane dziedzictwo kulturowe Małopolski mocnym fundamentem rozwoju regionu.*

Misją programu jest PRZESZŁOŚĆ PRZYSZŁOŚCI – ambitne i wieloaspektowe wskazywanie wartości krajobrazu kulturowego, a także zintegrowanie działań na rzecz wzmocnienia systemu ochrony i opieki nad regionalnym dziedzictwem oraz świadomego wykorzystywania jego zasobów dla rozwoju regionu i poprawy jakości życia mieszkańców.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

Misja Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017 będzie realizowana poprzez:

1 cel strategiczny: *Zrównoważone wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego Małopolski dla rozwoju gospodarczego regionu i zapewnienia wysokiej jakości życia Małopolan oraz*

2 cele kierunkowe: *Skuteczna ochrona regionalnej przestrzeni kulturowej i wartości kulturowych oraz Funkcjonalne zarządzanie regionalną przestrzenią kulturową.*

W ramach wyznaczonych celów określono 5 priorytetów oraz 33 kierunki działań, które stanowią wytyczne horyzontalne ułatwiające prowadzenie skutecznej polityki ochrony regionalnego dziedzictwa kulturowego oraz sprawowania właściwej opieki właścicielskiej nad posiadanymi dobrami kulturowymi. Opisane są one poniżej:

Cel strategiczny

Zrównoważone wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego Małopolski dla rozwoju gospodarczego regionu i zapewnienia wysokiej jakości życia Małopolan

Cel kierunkowy 1

Skuteczna ochrona regionalnej przestrzeni kulturowej i wartości kulturowych

Priorytet 1 - Zachowanie historycznej ciągłości i autentyczności regionalnego dziedzictwa kulturowego

Kierunek działań 1 - Egzekwowanie wytycznych konserwatorskich oraz stosowanie zintegrowanej, kompleksowej konserwacji zabytków

Kierunek działań 2 - Stosowanie zasady ochrony zabytków in situ z uwzględnieniem najbliższego otoczenia zabytku

Kierunek działań 3 - Badanie, dokumentowanie i upowszechnianie regionalnego dziedzictwa kulturowego

Kierunek działań 4 - Rozpoznanie stanu zachowania oraz potrzeb konserwatorskich i remontowych obiektów zabytkowych w regionie

Kierunek działań 5 - Stosowanie optymalnych form ochrony strategicznych dla regionu zabytków i obszarów dziedzictwa kulturowego

Kierunek działań 6 - Zapobieganie rozproszonemu osadnictwu oraz przekształceniom układów urbanistycznych, ruralistycznych i tradycyjnej zabudowy historycznych miast, miasteczek i wsi

Kierunek działań 7 - Rewaloryzacja cennych krajobrazów kulturowych połączona z rozwojem przestrzennym – uwzględniającym wartości estetyczne, historyczne i tradycje miejsca – oraz z uczytelnieniem walorów estetyczno-widokowych krajobrazu

Kierunek działań 8 - Rewitalizacja zabytkowych założeń urbanistycznych i ruralistycznych, zespołów obiektów zabytkowych oraz innych obiektów o wartości artystycznej, historycznej i/lub naukowej, wraz z aspektem społecznym

Priorytet 2 - Zachowanie historycznej wielokulturowości regionu, tradycji i tożsamości regionalnej i lokalnej

Kierunek działań 1 - Zapobieganie procesowi degradacji i zagospodarowanie zabytków stanowiących pozostałość po kulturach i narodach zamieszkujących dawną Małopolskę

Kierunek działań 2 - Wzmocnienie ochrony dziedzictwa niematerialnego, w tym folkloru i sztuki ludowej

Kierunek działań 3 - Wspieranie tradycyjnych form działalności gospodarczej: rzemiosła i ginących zawodów oraz wytwarzania produktów regionalnych i

---

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

- tradycyjnych
- Kierunek działań 4 - Wspieranie inicjatyw społecznych w zakresie tworzenia i funkcjonowania muzeów lokalnych i izb tradycji
- Kierunek działań 5 - Wspieranie funkcjonowania zbiorów prywatnych oraz ich udostępnianie
- Kierunek działań 6 - Digitalizacja materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego

Cel kierunkowy 2

Funkcjonalne zarządzanie regionalną przestrzenią kulturową

Priorytet 1 - Aktywność społeczna i emocjonalne zaangażowanie w opiekę nad regionalnym i lokalnym dziedzictwem kulturowym

- Kierunek działań 1 - Aktywizowanie społeczności lokalnych w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego
- Kierunek działań 2 - Społeczne zorientowanie działalności muzeów i innych podmiotów funkcjonujących w obszarze kultury
- Kierunek działań 3 - Wspieranie programów edukacji regionalnej (na rzecz i o dziedzictwie) oraz projektów edukacyjnych i obywatelskich wzmacniających kompetencje kulturowe i kreatywne Małopolan, wrażliwość estetyczną oraz poczucie odpowiedzialności za przestrzeń publiczną
- Kierunek działań 4 - Zapewnienie powszechnego dostępu do elektronicznych baz informacji o zasobach dziedzictwa kulturowego
- Kierunek działań 5 - Budowanie silnej identyfikacji Małopolan z regionalnym dziedzictwem kulturowym

Priorytet 2 - Efektywne zarządzanie regionalnym dziedzictwem kulturowym

- Kierunek działań 1 - Stworzenie ponadlokalnej struktury koordynującej współpracę i zarządzanie w obszarze dziedzictwa kulturowego
- Kierunek działań 2 - Wspieranie i unowocześnianie instytucji zarządzających i dokumentujących małopolskie dziedzictwo kulturowe, zwłaszcza w zakresie wdrażania perspektywicznych planów ochrony i programów działań konserwatorskich wobec zasobów dziedzictwa
- Kierunek działań 3 - Zintegrowanie ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego oraz środowiska przyrodniczego
- Kierunek działań 4 - Wzmocnienie instrumentów skutecznego planowania przestrzennego, stymulowanie rozwoju projektowania urbanistycznego, chroniącego i wzbogacającego przestrzeń kulturową
- Kierunek działań 5 - Wzmocnienie służb konserwatorskich i urbanistycznych oraz ich znaczenia i oddziaływania społecznego
- Kierunek działań 6 - Inicjowanie i wdrażanie form współpracy administracji publicznej, środowisk naukowych i innych podmiotów w obszarze dziedzictwa kulturowego
- Kierunek działań 7 - Tworzenie systemowych rozwiązań i mechanizmów aktywizujących użytkowników i właścicieli zabytkowych obiektów do inwestowania we własne nieruchomości i adaptowania zabytków do nowych funkcji
- Kierunek działań 8 - Promocja najlepszych rozwiązań współpracy publiczno-prywatnej i rozwój partnerstwa sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego jako skutecznego mechanizmu zarządzania i wykorzystania potencjału dziedzictwa kulturowego

---

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

Kierunek działań 9 - Wspieranie współpracy międzynarodowej i międzyregionalnej oraz integracji regionalnej budowanej w oparciu o ideę sieci obszarów, miejsc i instytucji

Priorytet 3 - Ekonomiczne zorientowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego

Kierunek działań 1 - Wypracowanie mechanizmów włączających dziedzictwo kulturowe w obieg gospodarczy

Kierunek działań 2 - Systemowe promowanie i aktywny marketing regionalnego dziedzictwa kulturowego

Kierunek działań 3 - Wspieranie rozwoju turystyki kulturowej i rekreacyjnej wraz z rozwojem infrastruktury turystycznej

Kierunek działań 4 - Wspieranie rozwoju przemysłów czasu wolnego opartych na miejscowych tradycjach i autentyzmie lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz wartościach krajobrazu kulturowego

Kierunek działań 5 - Prowadzenie aktywnej polityki rynku pracy – tworzenie miejsc pracy związanych z dziedzictwem kulturowym i wspieranie tradycyjnych form działalności gospodarczej

W ramach działań wspierających ochronę regionalnego dziedzictwa kulturowego:

- Tabela nr 57 Propozycje obiektów do objęcia podstawową formą ochrony – wpisaniem do rejestru zabytków z Nowego Targu wpisano Ratusz oraz Kościół NSPJ.
- Tabela nr 63 Planowane szlaki kulturowe i turystyczne – wpisano m.in. Trasa VeloDunajec (doliną rzeki Dunajec) – trasa rowerowa. Obecnie trwają prace projektowe nad tą trasą, która przebiega przez Nowy Targ.

❖ **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego (PZPWM)** przyjęty uchwałą Nr XV/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 grudnia 2003r.

Zadaniem planu zagospodarowania przestrzennego województwa jest sformułowanie celów i kryteriów organizacji struktury przestrzennej regionu, które z jednej strony uwzględniałyby założenia polityki przestrzennej państwa, ujęte w dokumencie rządowym z sierpnia 2001r. pt. „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju”, zaś z drugiej tworzyły warunki przestrzenne do realizacji celów i programów zawartych w „Strategii rozwoju województwa małopolskiego”.

W Strategii przyjęte zostało założenie, że rozwój regionu powinien wyrastać z określonego sposobu myślenia o rozwoju regionalnym, że - innymi słowy - musi być zakorzeniony w zdefiniowanym modelu rozwoju.

W POLU STRATEGII - PEJZAŻ – środowisko i krajobraz - celem nadrzędnym jest wysoka jakość środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Cel strategiczny to m.in. - B.4. Kształtowanie krajobrazu kulturowego poprzez:

- B.4.1. Stworzenie systemu ochrony krajobrazu kulturowego;
- B.4.2. Zapobieganie rozproszaniu osadnictwa;
- B.4.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego na obszarach wiejskich;
- B.4.4. Ochrona tradycyjnych form gospodarowania, szczególnie na terenach górskich;
- B.4.5. Ochrona zabytków i rewitalizacja starej zabudowy;
- B.4.6. Humanizacja blokowisk.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

W sferze kulturowej PZPWM wyznacza następujące główne kierunki działań i wskazania polegające na wykorzystaniu zasobów dziedzictwa kulturowego dla ochrony tożsamości regionalnej oraz promocji województwa i jego rozwoju gospodarczego.

- Ochrona, utrzymanie i przywracanie zasobów dziedzictwa kulturowego poprzez:
  - ustanawianie nowych form ochrony zasobów kulturowych takich jak parki kulturowe;
  - obejmowanie ochroną w studiach uwarunkowań i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wartościowych obiektów i zespołów znajdujących się poza rejestrem zabytków, w tym zabytków inżynierii;
  - egzekwowanie zaleceń konserwatorskich oraz prawidłowości procesu rewaloryzacji i użytkowania obiektów zabytkowych;
  - opracowanie i prowadzenie programów ochrony obiektów zabytkowych łączących ochronę z wykorzystaniem gospodarczo-społecznym;
  - opracowanie i prowadzenie programów ochrony obiektów zabytkowych architektury regionalnej;
  - opracowanie programu dotyczącego ochrony zespołów architektury militarnej i pól bitewnych oraz miejsc wydarzeń historycznych, w tym martyrologii;
  - kształtowanie świadomości społeczeństwa o wartości zasobów zabytkowych oraz wartościach regionalnych;
  - dokumentowanie i opracowywanie pod względem naukowym zasobów dziedzictwa kulturowego;
  - ochrona dorobku mniejszości etnicznych;
  - stwarzanie warunków do rozwoju kultur subregionalnych w celu integracji społeczności rozdzielonych granicami administracyjnymi.

- Wykorzystanie i udostępnianie zasobów dziedzictwa kulturowego poprzez:
  - tworzenie ofert inwestycyjnych i poszukiwanie inwestorów proponujących wykorzystanie zasobów w sposób niekolidujący z charakterem i pierwotną funkcją obiektów;
  - prowadzenie działań promocyjnych, organizacyjnych dla podniesienia świadomości społeczeństwa odnośnie znaczenia i wartości obiektów zabytkowych, a także możliwości ich wykorzystania.

- Zachowanie, ochrona i rewaloryzacja historycznych układów przestrzennych poprzez:
  - opracowanie programów kompleksowej rewaloryzacji zespołów staromiejskich z zachowaniem wymogów konserwatorskich przy zapewnieniu im doboru właściwych funkcji oraz zapobieganiu zagrożeniom wynikającym z oddziaływania układów komunikacyjnych;
  - podejmowanie działań rewaloryzacyjnych zespołów staromiejskich wg. priorytetów wynikających z ich wartości;
  - promowanie wzorów gospodarowania w centrach historycznych miast i miasteczek;
  - obejmowanie kompleksową rewaloryzacją zespołów urbanistycznych i ruralistycznych w obrębie proponowanych rezerwatów i parków kulturowych;
  - eksponowanie i odtwarzanie w sylwetkach miejscowości dominant architektonicznych takich jak wieże kościołów, klasztorów, zamków, ratuszy oraz wkomponowywanie nowych;
  - przeciwdziałanie tendencjom do rozpraszania zabudowy wsi oraz powstawania ciągów zabudowy wzdłuż dróg powodujących łączenie się odrębnych miejscowości.

- Zachowanie i ochrona krajobrazu kulturowego poprzez:
  - obejmowanie ochroną w formie rezerwatów kulturowych terenów o wybitnych walorach kulturowych;

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

- obejmowanie ochroną w formie parków kulturowych terenów o wysokich walorach kulturowych;
  - zagospodarowanie i udostępnianie stanowisk archeologicznych o czytelnej formie krajobrazowej w celach dydaktycznych, turystycznych i naukowych;
  - powstrzymanie zanikania specyficznych i wyjątkowych form krajobrazu poprzez znalezienie dla nich nowych funkcji i sposobów utrzymania;
  - stworzenie programu ochrony zabytków architektury drewnianej i historycznego krajobrazu naturalno-kulturowego polan gorczańskich oraz ich promocji jako produktu turystycznego;
  - wspieranie tradycyjnych form rolnictwa na terenach górskich, w tym hodowli owiec.
- Zachowanie, ochrona i kształtowanie architektury regionalnej:
- utrzymanie zróżnicowania regionalnego krajobrazu architektonicznego (Podhale, Orawa, Spisz, Pogórze, Ziemia Krakowska);
  - ochrona najcenniejszych obiektów „in situ” oraz rozwoju muzeów typu skansenowskiego;
  - obejmowanie w studiach uwarunkowań i planach zagospodarowania przestrzennego problematyki form zabudowy tradycyjnej oraz egzekwowanie nawiązywania nową architekturą do lokalnych form i materiałów;
  - podnoszenie świadomości o wartości architektury regionalnej;
  - tworzenie programów pomocy w zachowaniu i konserwacji zabytkowych obiektów architektury regionalnej.
- Zachowanie, ochrona i rewaloryzacja obiektów i zespołów o najwyższej randze i szczególnym znaczeniu dla kultury narodowej:
- wytypowanie obiektów zabytkowych o randze regionalnej i krajowej;
  - podejmowanie działań na rzecz wpisania na listę światowego dziedzictwa natury i kultury UNESCO obiektów o najwyższej randze;
  - podejmowanie prac dla wytypowania i weryfikowania listy obiektów mogących potencjalnie spełniać warunki wpisu na Listę światowego dziedzictwa UNESCO.
- Zachowanie i ochrona niematerialnych wartości kulturowych, stanowiących o tożsamości regionu poprzez:
- podjęcie prac na rzecz inwentaryzacji zasobów niematerialnych (miejsc kultu, szlaków pielgrzymkowych, ośrodków tradycji, obyczajów i obrzędów);
  - promowanie imprez kultywujących tradycję, regionalny strój, obrzędy;
  - wspieranie zanikających zawodów;
  - wykorzystanie niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego w ofercie turystycznej województwa.
- Podejmowanie działań organizacyjnych, badawczych i promocyjnych:
- inicjowanie i wspieranie współpracy między samorządami na rzecz ochrony i promocji zasobów kulturowych;
  - wspieranie współpracy w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego pomiędzy służbami konserwatorskimi i samorządami;
  - wspieranie wydawnictw i autorów publikujących problematykę kultury i tradycji regionu;
  - podejmowanie działań na rzecz komputeryzacji obiektów wpisanych do rejestru i ewidencji zabytków oraz upowszechnianie wiedzy na ten temat m.in. przez strony www;

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

- wspieranie organizacji imprez regionalnych popularyzujących materialne lub niematerialne zasoby kulturowe regionu.
- Integracja ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego:
  - obejmowanie ochroną krajobrazu naturalnego związanego przestrzennie z założeniami urbanistycznymi, ruralistycznymi i architektonicznymi;
  - wykorzystanie wartości kulturowych dla rozwoju gospodarczego regionu;
  - opracowanie katalogu ofert kulturowych województwa;
  - wspieranie podmiotów gospodarczych zainteresowanych ochroną i konserwacją oraz wykorzystaniem obiektów zabytkowych;
  - promocja produktu kulturowego Małopolski na rynku krajowym i zagranicznym.

W odniesieniu do Nowego Targu PZPWM w zestawieniu proponowanych parków kulturowych na terenie województwa wymienia miasto Nowy Targ. Określenie szczegółowego przebiegu granic proponowanego parku kulturowego wymaga sporządzenia dokumentacji konserwatorsko-krajobrazowej, uwzględniającej wartości kulturowe, stan zachowania obiektów, zespołów i innych elementów składających się na lokalny krajobraz oraz sytuację własnościową obszaru a także pozwoli na określenie zakazów i ograniczeń dla tych form ochrony.

Ponadto PZPWM wymienia sieć szlaków kulturowych jako jednej z istotniejszych form ochrony dziedzictwa i wykorzystania jego potencjału. Bogactwo zasobów obszaru pozwala na prowadzenie zróżnicowanych tematycznie tras, umożliwiających poznawanie rozmaitych aspektów kultury regionu.

Szlaki dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego to produkt turystyczny łączący kraje, regiony, miejscowości oraz ich mieszkańców. Głównymi zadaniami inicjowanych i istniejących szlaków są: wspieranie społeczności lokalnych (rozwój lokalnej przedsiębiorczości, tworzenie miejsc pracy i dodatkowych źródeł dochodów, ochrona tradycyjnych zawodów), korzystanie z lokalnych zasobów (walorów przyrodniczych, kulturowych, bazy noclegowej i żywieniowej oraz innych produktów miejscowych) a także wspieranie i ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

Trasy szlaków w wielu miejscach przecinają się i pokrywają się ze sobą, pozwalając zarówno na koncentrowanie się na temacie wiodącym, jak i jednoczesne zwiedzanie obiektów o zróżnicowanej tematyce.

Istniejące szlaki kulturowe na obszarze województwa małopolskiego przebiegające przez Nowy Targ:

- Szlak Architektury Drewnianej;

Proponowane szlaki kulturowe, które mogłyby przebiegać przez Nowy Targ, to np.:

- orawski szlak solny na Węgry,
- szlak historii lotnictwa
- szlak papieski

Obecnie została wdrożona procedura zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego. Uchwałą Nr XLVIII/769/14 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 24 lutego 2014 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXXIV/493/09 z dnia 3 lipca 2009r. w sprawie przystąpienia do zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego

---

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

Województwa Małopolskiego przyjęto harmonogram prac, zgodnie z którym uchwalenie zmiany ww. planu przewiduje się dopiero w I kwartale 2016r.

❖ **Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nowotarskiego, na lata 2015-2022**

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nowotarskiego, na lata 2015-2022 jest podstawowym dokumentem programowym ukierunkującym politykę Powiatu w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego w wyznaczonym horyzoncie czasu i tworzącym ramy dla prorozwojowych programów i projektów realizacyjnych. Została przyjęta Uchwałą Nr 339/XLVI/2014 Rady Powiatu Nowotarskiego z dnia 30 października 2014 r.

Strategia w Programie rozwojowym 9. „Nowotarski – warto być”, który powstał w celu podniesienia potencjału turystycznego powiatu określa, że realizowane będą przedsięwzięcia związane z m.in.: rozwojem kultury i upowszechnianiem dziedzictwa kulturowego.

Jednym z priorytetów tego programu jest P.9.1 Kultura i dziedzictwo kulturowe.

Program ten zapewnia osiągnięcie m.in. następujących celów taktycznych:

C.9.1. Dziedzictwo kulturowe regionu jest upowszechnione na optymalnym poziomie.

❖ **Powiatowy program opieki nad zabytkami Powiatu Nowotarskiego na lata 2014 – 2018,**

został przyjęty Uchwałą nr 274/XXXVII/2013 Rady Powiatu Nowotarskiego z dnia 30 grudnia 2013r.

Program opieki nad zabytkami Powiatu Nowotarskiego wyznacza następujące cele strategiczne:

- inwentaryzacja i określenie stanu technicznego zabytków należących do powiatu
- poprawa stanu technicznego zabytków własnych powiatu poprzez ich konserwację, (pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie prac);
- poprawa skuteczności ochrony i opieki nad zasobem dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu;
- inicjowanie działań w celu aktywnej ochrony wybranych obiektów reprezentujących tradycyjną drewnianą zabudowę wiejską;
- podnoszenie atrakcyjności dla potrzeb społeczeństwa, promocji regionu, turystycznych, edukacyjnych;
- wspieranie inicjatyw mających na celu zwiększenie ilości środków finansowych przeznaczonych na ochronę dziedzictwa kulturowego;
- zwiększenie aktywności mieszkańców powiatu w obszarze opieki nad zabytkami;
- ustanowienie społecznych opiekunów zabytków;
- objęcie ochroną obszarów szczególnie cennych pod względem kulturowym, krajo-brazowym i przyrodniczym.

Jako priorytety ochrony ww. program ustala m.in.:

- ochronę architektury drewnianej sakralnej, zagrodowej oraz uzdrowiskowej;
- ochronę zespołów przyrodniczo-krajobrazowych Dunajca, [...];
- ochronę i rewitalizację architektury obronnej oraz kapliczek i krzyży przydrożnych.

Program opieki nad zabytkami określa również zadania powiatu nowotarskiego:

- 1) inicjowania działań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami

---

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

- a) edukacja w zakresie określenia zasobu dziedzictwa kulturowego powiatu i jego wartości przy współpracy ze szkołami, muzeami, stowarzyszeniami;
  - b) edukacja oraz informowanie o przepisach dotyczących zabytków
  - c) organizowanie obchodów tradycyjnych świąt i zwyczajów kultywujących tradycję regionu;
  - d) współpraca ze społecznymi opiekunami zabytków;
  - e) promowanie zasobu dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu powiatu;
  - f) inicjowanie tworzenia nowych szlaków turystycznych promujących unikatowe walory kulturowe i krajobrazowe powiatu;
  - g) inicjowanie i wspieranie realizacji przedsięwzięć związanych z tworzeniem nowych tras spacerowych i rowerowych powiązanych z zespołami zabytkowymi z terenu powiatu.
- 2) zadania organizacyjno-prawne:
- a) ustanawianie społecznych opiekunów zabytków;
  - b) sygnalizowanie samorządom gminnym z terenu powiatu konieczności stałej aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków, monitorowania stanu zasobu dziedzictwa kulturowego oraz opracowania Gminnych Programów nad Zabytkami (tym, które go jeszcze nie opracowały);
  - c) systematyczne uzupełnianie rejestru zabytków o wpisy obiektów, zespołów obiektów, które posiadają walory historyczne, zabytkowe i artystyczne, przez co kwalifikują się do ochrony prawnej
  - d) sygnalizowanie gminom powiatu możliwości i sposobu powoływania na ich terenach parków kulturowych w wybranych obszarach:
  - e) modernizacja infrastruktury komunikacyjnej pod względem poprawy dostępności turystycznych ośrodków miejskich i wiejskich dla zwiedzających;
  - f) przybliżenie właścicielom obiektów zabytkowych możliwości ubiegania się o środki na ich konserwację i rewaloryzację.
- 3) Zadania w zakresie dokumentacji i badań.
- a) wspieranie przedsięwzięć mających na celu kolekcjonowanie i dokumentowanie materiałów i informacji historycznych dotyczących zasobu dziedzictwa kulturowego powiatu nowotarskiego.
- 4) Zadania w zakresie finansowania.
- a) dokonanie analizy potrzeb i możliwości przystosowania obiektów zabytkowych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;
  - b) zabezpieczanie w razie potrzeby środków na ochronę i bieżącą konserwację obiektów zabytkowych będących własnością powiatu;
  - c) pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na ochronę i bieżącą konserwację obiektów zabytkowych stanowiących własność powiatu.
- 5) Zadania w zakresie remontowo konserwatorskim.
- Rozpoznanie stanu technicznego układu konstrukcyjnego drewnianego kościoła pw. Św. Marii Magdaleny w Rabce-Zdroju, będącego siedzibą Muzeum im. Wł. Orkana oraz w razie konieczności wykonanie niezbędnych prac konserwatorskich w oparciu o ekspertyzę i projekt konserwatorski.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)

❖ Strategia Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2012-2020,

przyjęta Uchwała Nr [XX/153/2012](#) Rady Miasta Nowy Targ z dnia 31 maja 2012 roku. Misja Miasta Nowy Targ określona w Strategii brzmi:

Będąc Stolicą Podhala dokładamy wszelkich starań aby wspierać zrównoważony rozwój naszych największych szans: małej i średniej przedsiębiorczości, turystyki oraz sportu. Tworzymy dogodne warunki służące poprawie stanu środowiska naturalnego. Propagujemy naszą niepowtarzalną tradycję i kulturę oraz kreujemy atrakcyjną ofertę edukacyjną dla młodzieży z całego regionu. Pragniemy stale zapewniać naszym mieszkańcom oraz gościom wysoki poziom bezpieczeństwa i jakości życia, pozwalający realizować ich własne aspiracje oraz pomysły.

W strategii określona 3 priorytetowe kierunki rozwoju:

I – Gospodarka lokalna

II – Turystyka, rekreacja i sportowej

III – Kapitał społeczny

Każdy priorytetowy kierunek rozwoju posiada określone cele strategiczne które mają być realizowane poprzez cele operacyjne.

W strategii rozwoju miasta problematyka zabytków poruszona jest w następujących kierunkach i celach:

Priorytetowy kierunek rozwoju: TURYSTYKA, REKREACJA I SPORT

Cel strategiczny nr I: NOWY TARG ważnym ośrodkiem obsługi ruchu turystycznego na terenie Podhala

Cel operacyjny I.2: Rewitalizacja reprezentacyjnych części miasta

Cel operacyjny I.3: Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej

Zadanie I.3.7. Wyznaczenie ścieżek dydaktycznych w Gorcach.

Opis zadania: Wyznaczenie i realizacja ścieżek dydaktycznych w obrębie atrakcyjnych terenów przyrodniczych oraz zabytkowych ze szczególnym uwzględnieniem szlaków turystycznych Nowy Targ, Turbacz, Stare Wierchy.

Cel strategiczny nr II: Budowa marki nowotarskiej

Cel operacyjny II.1: Rozwijanie systemu promocji turystycznej Nowego Targu

Zadanie II.1.3. Dążenie do wpisania miasta i jego zabytków w kulturowe szlaki tematyczne przebiegające przez obszar Podhala i całych Karpat.

Opis zadania: Realizacja zadania obejmuje dążenie do wpisywania miasta w tworzone nowe szlaki przebiegające przez Podhale i Karpaty.

Cel operacyjny II.2: Kreowanie specyficznych produktów lokalnych

Zadanie II.2.1. Szeroka promocja regionalnych produktów kulturowych,

---

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

będących wizytówką Miasta i Podhala.

Opis zadania: Promocja regionalnych produktów kulturowych takich jak: tradycyjna kuchnia podhalańska, nowotarskie lody tradycyjne, oscypki, bryndza, bundz, tradycje kulturowe, obrzędy, stroje, chóry, zespoły muzyczne i taneczne, poezja, tradycyjne rzemiosło, etc

Cel operacyjny II.3: Propagowanie dziedzictwa kulturowego miasta i regionu

Priorytetowy kierunek rozwoju: KAPITAŁ SPOŁECZNY

Cel strategiczny nr I: Rozwój kapitału społecznego

Cel operacyjny I.3: Wzrost znaczenia kultury jako czynnika rozwoju społeczności lokalnej oraz propagowanie dziedzictwa kulturowego miasta i subregionu podhalańskiego

Zadanie I.3.11. Budowa Centrum Produktu Regionalnego z zastosowaniem muzealnych funkcji interaktywnych z uwzględnieniem tradycji rzemieślniczych, handlowych i kulturowych Nowego Targu.

Opis zadania: Architektoniczne wyznaczenie funkcji wystawowych oraz zintegrowanie funkcji handlowych z prezentacyjnymi w jednym zamkniętym obiekcie łączącym nowoczesność z żywą historią Miasta . Opracowanie koncepcji interaktywnego wystawiennictwa w zakresie podhalańskiego rzemiosła.

❖ **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowy Targ,**

zmienione uchwałą Nr XLV/503/2010 Rady Miasta Nowego Targu z dnia 28 czerwca 2010r. szeroko dotyczy problemu dziedzictwa kulturowego miasta. Zakres studium uwarunkowań dotyczy m.in. obszarów oraz zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;

W obszarach zabudowanych i potencjalnie rozwojowych studium uwarunkowań wyznacza m.in.:

- tereny o istotnych wartościach kulturowych, w tym głównie zespół staromiejski, które będą porządkowane poprzez eliminację kolizji przestrzenno - funkcjonalnych, związanych z utrzymaniem skali i charakteru zespołów, kompozycji wnętrz urbanistycznych oraz ochronę ekspozycji szczególnie wartościowych obiektów zabytkowych, utrzymanie przebiegu ulic stanowiących podstawowy element układu urbanistycznego zespołu staromiejskiego, wykluczenie obiektów o charakterze uciążliwym i kolizyjnych funkcjonalnie w tej części miasta.
- tereny zabudowy historycznych przedmieść, zlokalizowane przy głównych ulicach miasta, które będą systematycznie przekształcane, co powinno prowadzić do porządkowania przestrzeni z utrzymaniem skali i charakteru zespołów, kompozycji wnętrz urbanistycznych oraz przebiegu ulic.

Kierunki zagospodarowania powinny zapewnić ochronę obiektów zabytkowych, poprawę struktury funkcjonalnej oraz realizację i modernizację systemów i urządzeń infrastruktury technicznej.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

Kierunki zagospodarowania podporządkowane będą zapewnieniu pełnej integracji historycznych i współczesnych struktur architektoniczno-urbanistycznych, podnoszeniu walorów użytkowych i architektonicznych obiektów, ochronie obiektów o wysokich wartościach kulturowych, zwłaszcza obiektów zabytkowych oraz estetyki zespołów i wnętrz urbanistycznych, z zastosowaniem współczesnej infrastruktury technicznej.

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego studium wyznacza tereny objęte formami ochrony konserwatorskiej dóbr kultury.

Dotyczy to obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ewidencji zabytków, chronionych z mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, takich jak:

1. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW WKZ:
  - a. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO P.W. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej, ul. Kościelna (A-40) - murowany, z gotyckim prezbiterium, wystrój barokowy, portal wejściowy z XVIII w. (kościół, dzwonnica, ogrodzenie, plebania, stodoła, stajnia);
  - b. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA CMENTARNEGO P. W. Św. Anny, z XV w. (A-39) - drewniany z gotycką rzeźbą św. Jana Ewangelisty ul. Zacisze (kościół, ogrodzenie); Ww. obiekty sakralne wpisane są w Szlak Gotycki – szlak polsko-słowacki;
  - c. ~~CELA D. WIĘZIENIA I SĄSIEDNIA CELA EKSPOZYCYJNA, obok domu na ul. Harcerskiej nr 10 (A-125) - skreślony decyzją z dnia 15.07.2015 r ;~~
  - d. LICEUM im. S. Goszczyńskiego, na Placu Krasiańskiego nr 1 (A-851);
  - e. ~~ZABYTKOWA WILLA „ANNA” – przy ulicy Kowanice 4e (A-127/M) - skreślona decyzją z dnia 05.01.2015 r.~~
2. OBIEKTY WPISANE DO EWIDENCJI ZABYTKÓW WKZ, wymienione są w załączniku Nr 2 do Uchwały Rady Miasta Nowego Targu w sprawie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego”.

Uwaga: Skreślenie obiektu z rejestru zabytków lub ewidencji zabytków oraz wpis nowych do rejestru zabytków lub do ewidencji zabytków, zgodnie z przepisami odrębnymi, bez potrzeby zmiany ustaleń studium.

3. STANOWISKA I STREFA OCHRONY ARCHEOLOGICZNEJ, przedstawione na rysunku studium.
4. STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ: Zespołu Staromiejskiego i dawnych przedmieść, przedstawione na rysunku studium.

Uściślenie granic stref możliwe na etapie opracowania planów miejscowych. Kierunki działań w ww. strefach określono w ustaleniach studium dla obszarów przeznaczonych do zabudowy.

Zgodnie ze studium uwarunkowań polityka w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego prowadzona przez władze samorządowe, będzie uwzględniać:

- a. Ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ewidencji zabytków, chronionych z mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- b. wyznaczenie w planach zagospodarowania przestrzennego stref ochrony konserwatorskiej w obrębie wyznaczonych na rysunku Studium:
  - Strefy ochrony zespołu staromiejskiego, obejmującej obszar osady przedlokacyjnej „Stare Cło”, teren miasta lokacyjnego z poszerzeniem o XV - to i XVI - to wieczne przedmieścia, teren dworu i folwarku starostwa. Teren wskazany do objęcia ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

- Strefy ochrony d. przedmieść, obejmujące otoczenie zespołu Kościoła Św. Anny, rejon ul. Szaflarskiej, ul. Kowaniec, ul. Waksmundzkiej i ul. Królowej Jadwigi.
- Stref ochrony archeologicznej, obejmujących: stanowiska archeologiczne nr 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 22, w których należy uwzględnić nadzór archeologiczny przy pracach ziemnych.
- c. ochronę historycznego tła krajobrazowego, zwłaszcza stoków gorczańskich z utrzymaniem charakteru ich zabudowy (przysiółki), poprzez ograniczanie rozpraszania zabudowy.
- d. działania zmierzające do estetyzacji wnętrz urbanistycznych i architektonicznych.

 Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

❖ Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

L.p.	Nazwa planu miejscowego	Nr Uchwały Rady Miasta Nowy Targ z dnia	Dz. Urz. Woj. Małopol.	Pow. w ha
1.	Nowy Targ 1	Nr 73/XLII/96 z dnia 31 grudnia 1996 r.	Nr 10 poz. 40 z dnia 11 marca 1997 r.	ok. 0,06
2.	Nowy Targ 3 Na Skarpie	Nr 21/LVI/98 z dnia 26 marca 1998 r.	Nr 17/98, poz. 71 z dnia 4 maja 1998 r.	ok. 8
3.	Nowy Targ 5 Kościół na os. Bór	Nr 22/LVI/98 z dnia 26 marca 1998 r.	Nr 17/98, poz. 72 z dnia 4 maj 1998 r.	ok. 2,4
4.	Nowy Targ 6.I Waksmundzka - oczyszczalnia	Nr XVII/128/2012 z dnia 8 marca 2012 r.	2012.1171 z dnia 20 marca 2012 r.	ok. 91
5.	Nowy Targ 8 Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych	Nr 106/XV/99 z dnia 28 października 1999 r.	Nr 58, poz. 1275 z dnia 10 grudnia 1999 r.	ok. 34
6.	Nowy Targ 12 Obszar pomiędzy ul. Krakowską, Podtatrzańską, al. Solidarności oraz projektowanym przedłużeniem ul. Józefczaka	Nr XLIX/438/2014 z dnia 12 listopada 2014 r.	2014.6815 z dnia 26 listopada 2014 r.	ok. 4,5
7.	Nowy Targ 13 Ibisor	Nr 86/XXXIII/05 z dnia 26 października 2005 r. Zmiana Uchwała Nr XLIII/372/2014 z dnia 12 maja 2014 r.	Nr 736, poz. 5372 z dnia 28 grudnia 2005 r. 2014.2838 z dnia 20 maja 2014 r.	ok. 53,4
8.	Nowy Targ 14 Dominik	Nr 32/XXXIV/01 z dnia 22 czerwca 2001 r.	Nr 83, poz. 1286 z dnia 23 lipca 2001 r.	ok. 1,6
9.	Nowy Targ 15.I NZPS	Nr X/81/2015 z dnia 29 czerwca 2015 r.	2015.4294 z dnia 10 lipca 2015 r.	ok. 65
10.	Nowy Targ 16 Nowy cmentarz - targowica	Nr 57/XLI/2006 z dnia 26 lipca 2006 r. Zmiana Uchwała Nr XLIV/380/2014 z dnia 23 czerwca 2014 r. Zmiana Uchwała Nr IX/62/2015 z dnia 18 maja 2015 r.	Nr 573, poz. 3611 z dnia 25 września 2006 r. 2014.3995 z dnia 16 lipca 2014 r. 2015.3231 z dnia 26 maja 2015 r.	ok. 65,4
11.	Nowy Targ 17 (Czerwone Niżne)	Nr XXVI/293/08 z dnia 27 października 2008 r.	Nr 713, poz. 4952 z dnia 21 listopada 2008 r.	ok. 26,3
12.	Nowy Targ 20 (Oleksówki - Dziubasówki)	Nr XIV/124/07 z dnia 29 października 2007 r.	Nr 70, poz. 553 z dnia 30 stycznia 2008 r.	ok. 77
13.	Nowy Targ 21 (Lotnisko wraz z otoczeniem)	Nr XIV/107/2011 z dnia 29 grudnia 2011 r.	2012.269 z dnia 23 stycznia 2012 r.	ok. 520

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

14.	Nowy Targ 22 (Centrum)	Nr L/550/2010 z dnia 8 listopada 2010 r. Zmiana Uchwała Nr XLI/349/2014 z dnia 3 marca 2014 r. Zmiana Uchwała Nr XVI/138/2015 z dnia 7 grudnia 2015 r. Zmiana Uchwała Nr XXIX/263/2016 z dnia 7 listopada 2016 r.	Nr 656, poz. 5444 z dnia 8 grudnia 2010 r. 2014.1600 z dnia 17 marca 2014 r. 2015.8407 z dnia 23 grudnia 2015 r.	ok. 130
15.	Nowy Targ 23 (Niwa – Grel)	Nr XXX/246/2013 z dnia 25 marca 2013 r.	2013.2988 z dnia 17 kwietnia 2013 r.	ok. 469
16.	Nowy Targ 24 (Dział)	Nr XLIII/373/2014 z dnia 12 maja 2014 r. Zmiana Uchwała Nr XVI/139/2015 z dnia 7 grudnia 2015 r.	2014.2863 z dnia 22 maja 2014 r. 2015.8408 z dnia 23 grudnia 2015 r.	ok. 880
17.	Nowy Targ 25 (Kowaniec - Kokoszków)	Nr XI/89/2015 z dnia 20 lipca 2015 r.	2015.4755 z dnia 4 sierpnia 2015 r.	ok. 747,13
18.	Nowy Targ 26 (Równia Szaflarska)	Nr XXXV/297/2013 z dnia 29 sierpnia 2013 r. Nr XII/105/2015 z dnia 7 września 2015 r.	2013.5475 z dnia 11 września 2013 r. 2015.5382 z dnia 15 września 2015 r.	ok. 245
19.	Nowy Targ 27 (Gliniki)	Nr XLIX/437/2014 z dnia 12 listopada 2014 r.	2014.6814 z dnia 26 listopada 2014 r.	ok. 52
20.	Nowy Targ 28	Nr XII/88/2011 z dnia 4 listopada 2011 r.	Nr 533, poz. 5543 z dnia 18 listopada 2011 r.	ok. 1,55
21.	Nowy Targ 29	Nr IX/70/2015 z dnia 18 maja 2015 r.	2015.3234 z dnia 26 maja 2015 r.	ok. 4
22.	Nowy Targ 30 (Podmieścisko - Stawiska)	XV/129/2015 z dnia 9 listopada 2015 r.	2015.6780 z dnia 20 listopada 2015 r.	ok. 60
23.	Nowy Targ 31 (Ogród Działkowy KROKUS)	Nr X/71/2015 z dnia 29 czerwca 2015 r.	2015.4292 z dnia 10 lipca 2015 r.	ok. 2
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w trakcie sporządzania				
L.p.	Nazwa planu	Nr Uchwały Rady Miasta Nowy Targ z dnia		Pow. w ha
1.	Nowy Targ 32 (Ludźmierska I)	Nr XI/90/2015 z dnia 20 lipca 2015 r.		ok. 8
2.	Nowy Targ 33 (Zajezdnia)	Nr XXIII/200/2016 z dnia 30 maja 2016 r.		ok. 14

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

3.	Nowy Targ 34 (Spółdzielnie mieszkaniowe)	Nr XXV/215/2016 z dnia 27 czerwca 2016 r.	ok. 119
4.	Nowy Targ 16-30	Nr XXVII/240/2016 z dnia 5 września 2016 r.	ok. 19
5.	Zmiana mpzp Nowy Targ 6.I	Nr XXVIII/253/2016 z dnia 10 października 2016 r.	ok. 14
6.	Zmiana mpzp Nowy Targ 21 (Lotnisko z otoczeniem)	Nr XXVII/239/2016 z dnia 5 września 2016 r.	ok. 14
7.	Zmiana mpzp Nowy Targ 24 (Dział)	Nr XIX/170/2016 z dnia 22 lutego 2016 r.	ok. 21
8.	Zmiana mpzp Nowy Targ 26 (Równia Szaflarska)	Nr XIII/112/2015 z dnia 28 września 2015 r.	ok. 6
9.	Zmiana mpzp Nowy Targ 27 (Gliniki)	Nr XVII/152/2015 z dnia 30 grudnia 2015 r.	ok. 2,8

Zgodnie z art. 15, ust. 2 pkt. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w planie miejscowym określa się obowiązkowo zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Projekt planu, zgodnie z ww. ustawą musi zostać uzgodniony przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

5.2. *Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Nowego Targu.*

5.2..1 *Zarys historii Nowego Targu*

Jak wykazują najnowsze badania archeologiczne dziki i surowy region Podhala zamieszkały był już w epoce kamiennej . Zaledwie 10 km na południowy wschód od Nowego Targu, w skałach jaskini na Obłazowej odkryto ślady osadnictwa sprzed kilkunastu tysięcy lat, w tym najstarszą na terenie Polski kość ludzką oraz bumerang z ciosu mamuta.

W czasach średniowiecznych, w pobliżu dzisiejszego centrum Nowego Targu, istniała już zorganizowana osada o nazwie Stare Cło, lub Długie Pole, lokowana przez Cystersów szczyrzyckich, których klasztor znajdował się w pobliskim Ludźmierzu. W niedalekim zaś Czorsztynie wznosiła się warownia strzegąca granicy od strony węgierskiej, a na południu niewielki zameczek na Skałce w Szaflarach. Z roku 1326 pochodzi pierwsza wzmianka o Novum Forum, które w 1333r. miało już wójta i plebana. 22 czerwca 1346r. król Kazimierz Wielki powierzył lokację miasta na prawie magdeburskim wójtowi nowotarskiemu Dytrykowi Szyji. Powstało ono na nowym miejscu, w widłach Białego i Czarnego Dunajca, w tym też czasie wykształcił się jego miejski układ urbanistyczny z dużym centralnym rynkiem, od którego na wschód i na zachód odchodziła jedna ulica. Kazimierz Wielki był również fundatorem pierwszego kościoła P.W. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej, będącej patronką miasta. Kościół ten jest najstarszą świątynią Podhala.

Dzięki licznym przywilejom królewskim i rozwojowi rzemiosła miasto szybko się rozwijało. Już w 1396r. Nowy Targ był ważnym ośrodkiem administracyjnym i handlowym z działającymi w pełnym składzie władzami samorządowymi. Od początku XVw. był miastem królewskim i siedzibą starosty. W XVIw. było tu już 100 domów, miasto uzyskało prawo składowania wielickiej soli i olkuskiego ołowiu, pobierania cła od wiezionych z Węgier towarów, regularnie odbywały się jarmarki.

Starostwo nowotarskie w XVI i XVIIw. zmieniało właścicieli. Byli nimi Ratułowie, Pieniążkowie, Kazanowscy i Komorowscy. Ci ostatni przeszli do historii jako ciemniejcy miejscowych chłopów. Ciągłe powiększanie obowiązków pańszczyźnianych wywołało protesty i wystąpienia chłopów z Klikuszowej i Czarnego Dunajca. W 1655r. Nowy Targ został zdobyty i splądrowany przez Szwedów. W 1770r. miasto przeszło we władanie austriackie. Pod koniec XIXw. wystąpiło znaczne ożywienie gospodarcze. W latach 1882-1886 na terenie dzisiejszego lotniska sportowego powstał unikatowy na skalę Małopolski obiekt militarny tj. austro-węgierski poligon artyleryjski. W jego skład wchodziły kompleks zabudowań koszarowych oraz pole strzelań.

Wybrukowano wtedy również ulice, założono w mieście stację telegraficzną, uruchomiono elektrownię, powstały cegielnia i drukarnia. Drukowana w niej była lokalna prasa – najpierw „Gazeta Podtatrzańska” (ok. 1903), a od 1913r. tygodnik „Gazeta Podhalańska”

W XX wiek Nowy Targ wkroczył jako najważniejszy na Podhalu ośrodek życia społecznego i politycznego. Działały tu Stronictwo Narodowo-Demokratyczne, Polskie Stronictwo Ludowe „Piast” i kilka innych organizacji.

W 1911 r. powstał w Nowym Targu Związek Podhalań z prezesem Władysławem Orkanem. W roku tym dzięki członkom "Sokoła" utworzono Związek Drużyn Podhalańskich, które weszły później w skład II Brygady Legionów. W 1914 r. oddano do użytku szpital, a miasto osiągnęło liczbę ponad 9000 mieszkańców.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

Po odzyskaniu niepodległości w 1918r. Nowy Targ został siedzibą starostwa spisko-orawskiego, połączonego, połączonego w 1925r. ze starostwem nowotarskim w jeden powiat.

W 1924 r. wybudowano pierwsze schronisko na Turbaczu (które spłonęło w 1933r.), a w 1925r. utworzono rezerwat przyrody "Na Czerwonem" (później "Bór na Czerwonem"). Rok później wybudowano szkołę powszechną na Kowańcu. W 1927r. powstał tartak, a w 1930 lotnisko nowotarskie. W tym samym roku poświęcono plac pod budowę nowego kościoła. W 1932 r. powstał klub sportowy Podhale Nowy Targ i budynek Komunalnej Kasy Oszczędności (dziś Urząd Miasta). W trakcie jego budowy odkryto kilka monet rzymskich z IV w. n.e. Miały one znaleźć się w zbiorach gimnazjum, a w czasie wojny zaginać. W 1934r. odsłonięto pomnik Wł. Orkana, a w 1935r. powstała Wysokogórska Szkoła Rolnicza w Kokoszkowie.

W czasie hitlerowskiej okupacji wielu mieszkańców miasta i podhalańskich wiosek prowadziło działalność konspiracyjną: w Konfederacji Tatrzańskiej, założonej w 1941r. przez Augustyna Suskiego i Jadwigę Apostoła, w Związku Walki Zbrojnej i w Tajnej Organizacji Nauczania, kierowanej przez Piusa Jabłońskiego. W latach II wojny światowej zginęło ok. 5 tys. nowotarzan.

Lata powojenne przyniosły miastu poważne przeobrażenia gospodarcze, społeczne i kulturalne. W 1951 r. ukończono w stanie surowym budowę nowego kościoła, przerwanej w czasie okupacji, a w 1962 r. został on konsekrowany. W 1955 r. utworzono Nowotarskie Zakłady Przemysłu Skórzanego "Podhale", które w czasach swojej świetności zatrudniały ponad 10 tysięcy ludzi. Pod koniec lat 50. powstały pierwsze osiedla mieszkaniowe: Topolowe, Zawadzkiego (obecnie Suskiego). W 1961r. otwarto halę lodową, a już pięć lat później Podhale Nowy Targ po raz pierwszy zdobyło tytuł mistrza Polski. W latach 70. zbudowano obwodnicę centrum miasta – Aleje Tysiąclecia i "Zakopiankę". W 1974r. otwarto Powiatowy Dom Kultury, który trzy lata później otrzymał status Miejskiego Ośrodka Kultury. W 1979 r. na lotnisku nowotarskim mszę świętą odprawił papież Jan Paweł II. W tym samym roku rozpoczęto budowę nowego szpitala, która zakończyła się dopiero w 2008 r. Od 1985 r. trwa budowa hotelu "Skalny", jednego z najwyższych budynków w mieście. Utworzono prewentorium kolejowe im. Tadeusza Boya-Żeleńskiego na Kowańcu. Po 1989 r. w dawnym Domu Partii umieszczono Urząd Rejonowy, a później siedzibę starostwa. W 1994 utworzono Euroregion Tatrzy z siedzibą po polskiej stronie w Nowym Targu.

Nowy Targ to najważniejsze na Podhalu centrum oświatowe. Początkowo, od 1867r. istniała tu czteroklasowa koedukacyjna Szkoła Główna. Od 1873r. czynione były starania o utworzenie szkoły żeńskiej, która została otwarta w latach następnych. na przełomie XIX i XXw. powstała Szkoła Przemysłowa a w 1923r. Podhalańska Szkoła Haftu „Szarotka”. W 1904r. otwarte zostało nowotarskie gimnazjum. Odegrało ono istotną rolę w kształtowaniu patriotycznych i obywatelskich postaw mieszkańców miasta i Podhala. Obecnie na terenie miasta działa kilka szkół średnich, z których najbardziej znane jest Liceum Ogólnokształcące im. Seweryna Goszczyńskiego. Ponad 50 lat ma Szkoła Muzyczna I i II stopnia, w której kształcili się znani popularni muzycy i kompozytorzy jak np. Lucjan i Jerzy Kaszyccy, Jan Kanty Pawluśkiewicz, Janusz Stokłosa.

Od 2001r. działa Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa oraz Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Nowym Targu Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.^[13]

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

5.2..2 *Krajobraz kulturowy*

Zgodnie z aktualną definicją zawartą w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami *krajobraz kulturowy to postrzegana przez ludzi przestrzeń, zawierająca elementy przyrodnicze i wytwory cywilizacji, historycznie ukształtowana w wyniku działania czynników naturalnych i działalności człowieka.*

Nowy Targ, miasto położone w widłach Białego i Czarnego Dunajca, od północy oparte o zbocza Gorców. Centrum miasta rozplanowane wokół dużego rynku o wymiarach 138 x 110 m (nieco mniejszego niż w Nowym Sączu). W XVI wieku w mieście znajdowało się 100 domów. Zniszczenia wojenne spowodowały, że w 1664r. w Nowym Targu znajdowały się tylko 84 domy. Miasto rozwijało się jednak i w 1769r. było w nim już 160 domów. Do dnia dzisiejszego można w centrum miasta zaobserwować pozostałości historycznego, sięgającego średniowiecza rozplanowania ulic, szczególnie dotyczy to przebiegu ul. Kolejowej – niegdyś główny trakt w kierunku orawskim oraz ul. Waksmundzkiej wraz z przylegającym obszarem – główny trakt na Nowy Sącz.

Rynek otoczony był do końca XVIII wieku drewnianą parterową zabudową. Po pożarze, który w 1784 roku zniszczył wiele budynków mieszkalnych i gospodarczych, a także kościół i dwór przystąpiono do wytyczania nowych ulic na planie szachownicy. Zaczęto wokół rynku budować murowane piętrowe kamienice, przebudowując jednocześnie układ pierzei. Wyprowadzone zostały wówczas z rynku po dwie ulice w narożnikach. W 1820 roku w Nowym Targu znajdowało się 520 domów, które poza bezpośrednim otoczeniem rynku były w większości drewniane.

Budowane w XIX w. wokół rynku kamieniczki to budynki dwu lub trzykondygnacyjne, o elewacjach 3 do 5 osiowych. W 2 połowie XIX wieku wybudowany został murowany pseudoklasycystyczny ratusz zwieńczony wieżą z zegarem. W roku 1884 położono brukowaną nawierzchnię rynku. W XIX w. układ urbanistyczny został wzbogacony o ważne obiekty publiczne – gmach Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. W latach 1898-1905 założony został w północno-zachodniej części miasta park miejski. W 1904r. powstał budynek Cesarsko-Królewskiego Gimnazjum przy ul. Krasieńskiego. W 1912 roku zburzona została stara szkoła, dzięki czemu powstał dzisiejszy kształt Placu Słowackiego. W 1914 r. wybudowany został szpital. W 1932 r. wybudowano gmach Komunalnej Kasy Oszczędności, w którym mieści się dziś Urząd Miasta. W 1934r. odsłonięto pomnik Władysława Orkana. W 1949r. w dawnym więzieniu, w którym przez kilka dni przebywał Lenin, urządzone zostało muzeum. Część budynku związana z tym wydarzeniem wpisana została później do rejestru zabytków, wykreślona z rejestru w 2015r.

W 1961r. wybudowana została w centrum miasta Hala Sportowa, a w 1962r. oddane zostało do użytku sztuczne lodowisko. W latach 70. powstały Aleje Tysiąclecia oraz *Zakopianka*, pozwalające na odciążenie układu staromiejskiego od ruchu tranzytowego. Wybudowanie tych dróg spowodowało również przestrzenne domknięcie historycznej struktury miasta: śródmieście okolone dotychczas od wschodu i północy rzeką, zostało ograniczone od zachodu i południa drogami o dużym natężeniu ruchu.

Obecnie w panoramie miasta dominuje prócz wieży kościoła P.W. Św. Katarzyny również wieża kościoła NSPJ /tzw. Nowy Kościół/ oraz sylweta ciągle nie wykończonego hotelu „Skalny” – obecnie galeria handlowa.

Część północna Nowego Targu, rozłożona na południowych stokach Gorców stanowiących tło krajobrazowe miasta rozwijała się stopniowo wzdłuż potoków Kowaniec, Klikuszówka, Zadział. Obecnie ta część miasta znajduje się pod dużą presją inwestycyjną no-

---

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

wej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Powstają nowe osiedla, zabudowa mieszkaniowa nabiera coraz bardziej intensywnego charakteru.

Współczesny Nowy Targ charakteryzuje się złożoną strukturą przestrzenną i społeczno-gospodarczą, będącą wynikiem ewolucyjnego rozwoju miasta, zaburzanego incydentalnymi zdarzeniami o charakterze klęsk żywiołowych /pożary, powodzie/ i dziejowych /m.in. potop szwedzki/ oraz okresowymi trendami w polityce przestrzennej.

5.2..3 Zabytki nieruchomości

Do najstarszych obiektów zabytkowych na obszarze Nowego Targu należą obiekty sakralne.

➤ Najstarszym zabytkiem miasta jest zespół kościoła parafialnego P.W. Św. Katarzyny. Wpisany w układ lokacyjny miasta 1346r. W skład zespołu wchodzi:

- Kościół: najstarszy na Podhalu, prezbiterium gotyckie, po 1346r. nawa manierystyczna, ok. 1606-1608; barokowa przebudowa całości 1765-1766. Murowany. Wystrój wnętrza kościoła utrzymany jest w stylu barokowym. W głównym ołtarzu znajduje się obraz Św. Katarzyny (z 1892 roku). W lewym ołtarzu bocznym mieści się obraz Przemienienia na górze Tabor. Zdobią go figury Mojżesza i Eliasza, zaś w antepedium wprawiona jest tłoczona skóra – kurdyban, wg legendy przywieziony spod Wiednia przez Jana III Sobieskiego. Z prawej zaś strony znajduje się ołtarz św. Józefa który jest kopią bogatego, barokowego ołtarza zniszczonego w pożarze w 1932 roku, w którym znajduje się jego obraz (1970 rok). Drugi obraz, umieszczony w tym ołtarzu, to wizerunek św. Agnieszki Męczennicy. Obydwa te obrazy przysłaniają ukoronowaną figurę Matki Bożej Królowej. Ołtarz wieńczy obraz św. Anny z Maryją i św. Joachimem oraz postać św. Michała Archanioła, depreczającego szatana. Niżej na ścianach nawy po każdej stronie jest jeszcze jeden ołtarz – z lewej z figurką św. Antoniego z Dzieciątkiem, św. Teresy i Św. Kunegundy oraz obrazem Matki Bożej Wniebowziętej (z 1899 roku); zaś z prawej ołtarz poświęcony św. Mikołajowi, św. Barbarze oraz św. Teresie, której obraz wisi w tym ołtarzu. Ciekawy jest także chór muzyczny z tyłu kościoła. Dzięki pracom konserwatorskim odsłonięto umieszczone na balustradzie XVIII-wieczne zdobienia i malowidła, będące ilustracją do fragmentów psalmów. Miały one za zadanie wzbudzić pogardę dla wartości doczesnych i ulotnych.

Balustrada podzielona jest na 7 pól. Pierwsze i ostatnie malowidło noszą podpisy: "Panie przed Tobą wszelkie pragnienie moje, y wzdychanie moje nie jest tajne Tobie"; oraz: "Me wchodź wsad zslugą twoim, albowiem nie każdy będzie usprawiedliwiony przed obliczem twoim".

- Więcej na temat wyposażenia kościoła w dalszej części opracowania dotyczącej obiektów wpisanych do rejestru zabytków ruchomych.
- Dzwonnica: zbudowana lub gruntownie przebudowana 1727, barokowa murowana;
- Cmentarz: założony ok. 1346r. (związany z układem lokacyjnym); mur XVIIIw., barokowy, z bramkami murowanymi; barokową 1765 i pseudobarokową 1987.
- Plebania: 2 poł. XIXw. przebudowana 1931r., murowana, parterowa.
- Zespół kapliczek różańcowych ze sztuczną grotą, tradycyjny, murowany od ok. 1987r.
- Zespół zabudowań gospodarczych plebani, po wschodniej stronie kościoła, na skarpie nad Dunajcem, przy ul. Kościelnej. Pocz. XXw., przebudowany współcześnie, zgrupowany wokół dziedzińca wewnętrznego.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

- Zespół kościoła P.W. Św. Anny i cmentarza komunalnego:
- Kościół: wg tradycji 1219r., w rzeczywistości XV/XVIw. gruntownie remontowany przed 1610r. (wówczas erygowano tu bractwo św. Anny), otoczony przez pięć wież (wzmiankowanych tylko w 1761), z wieżą dobudowaną zapewne 1772, remontowany 1865, 1879 (wieżyczka na sygnaturkę), 1903 (pokrycie dachu eternitem), 1926 (przywrócenie pokrycia gontowego), 1974, 2002. Drewniany, konstrukcji zrębowej, wtórnie wzmocnionej lisicami, z wieżą konstrukcji słupowej, ściany szalowane deskami, dachy gontowe. Późnobarokowy ołtarz główny pochodzi z 1 poł. XVIII wieku. W jego polu środkowym umieszczono obraz Rodziny N.P. Marii z 1516 r. (przykryty obrazem Św. Rodziny z 1763r.), a w górnej kondygnacji obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z pocz. XVI wieku. W ołtarzach bocznych z końca XVII wieku znajdują się barokowe obrazy: św. Marii Magdaleny i św. Marii Egipcjanki w lewym oraz Matki Boskiej Łaskawej i św. Rozalii w prawym. Malowidła ściennie autorstwa urodzonego w Nowym Targu malarza Hipolita Lipińskiego z ok. 1880 roku, przedstawiają m.in. legendę o założeniu kościoła przez zbójników. Do ciekawszych elementów wyposażenia wnętrza należą także: rokokowa ambona, organy z 2 poł. XVIII wieku oraz dwie gotyckie rzeźby przedstawiające Matkę Boską Bolesną i św. Jana Ewangelistę. Więcej na temat wyposażenia kościoła w dalszej części opracowania dotyczącej obiektów wpisanych do rejestru zabytków ruchomych. Podczas ostatniego remontu, przeprowadzonego w l. 1998–2001, odnowiono m.in. malowidła ściennie i położono marmurową posadzkę. Kościół znajduje się na małopolskim Szlaku Architektury Drewnianej. Jest to najstarsza góralaska świątynia na Podhalu.
- Cmentarz komunalny: założony 1790r. jako rozbudowa dawnego cmentarza parafialnego przy kościele św. Anny. Rozszerzany systematycznie ku północy i zachodowi i obecnie ku wschodowi (w 1937 i po II wojnie światowej i obecnie). Wielokwaterowy ze starodrzewiem. Najstarsza część otoczona ogrodzeniem z kamienia łamanego. Zachowane nagrobki z II poł. XIXw., obeliski kamienne oraz krzyże żeliwne na cokołach.
- Kościół parafialny P.W. Najświętszego Serca Pana Jezusa – 1928 zatwierdzony projekt i rozpoczęcie budowy przerwanej w latach 1939-1945, ukończony 1951, konsekrowany 1962. Modernistyczno-neobarokowy, murowany z cegły i kamienia łamanego, kryty blachą. Zwrócony na południe, z wieżą od strony północnej. Teren wokół otoczony metalowym ogrodzeniem, z bramą od strony północnej, przy elewacji północnej krzyż misyjny 1959r.
- Dawny cmentarz żydowski. Założony 1874, zdewastowany w czasie II wojny światowej, uporządkowany w 1990r. Otoczony siatką, zadrzewiony, bez układu. Rozetki kamiennych macew z inskrypcjami hebrajskimi. Pomnik ofiar holokaustu gminy żydowskiej Nowego Targu w czasie okupacji.
- cmentarz choleryczny przy ul. Polnej. Wg tradycji miejsce pochówku żołnierzy rosyjskich zmarłych w czasie epidemii w 1848r. podczas przemarszu z interwencją przeciw powstaniu węgierskiemu w okresie Wiosny Ludów. Trójkątny placyk na skarpie Dunajca, oznaczony figurą wzniesiona w poł. XIXw. w formie słupa na rzucie kwadratu, zwieńczonego dachem namiotowym.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

- Kapliczka św. Jana Kantego, przed zachodnią pierzeją Rynku, koniec XIXw. historyzm, grupa: Święty w todze i birecie prof. oraz klęcząca dziewczyna z rozbitym dzbanem, na wysokim cokole, pod daszkiem blaszanym. Całość otoczona ogrodzeniem kuty między kamiennymi słupkami.
- Kapliczka Św. Jana Nepomucena, ul. Kościuszki (przy moście na Czarnym Dunajcu), XVIII/XIXw. fundatorzy: F. Rek, A. de Udrys, późny barok, figura kamienna, ogrodzenie metalowem na postumencie z napisem i nazwiskami fundatorów.
- Kapliczka koło zagrody Buflak nr 10, przy drodze na Turbacz. Wzniesiona 1882, słupowa, z kamienia łamanego, bielona, z wnękami na figury, nakryta dachem namiotowym gontowym, w ostatnich latach odnowiona. We wnękach ołtarzyk z figurą Matki Boskiej z Dzieciątkiem, Pasyjka, Chrystus Frasobliwy. Wszystkie drewniane, polichromowane, barokowo-ludowe z czasów budowy.

Wybrane zabytki niesakralne

- Ratusz – historyzm – późny klasycyzm. Murowany, tynkowany, piętrowy, na planie prostokąta, z ryzalitem, sygnaturką, zegarem i balkonem w elewacji frontowej z przybudówką wejściową w elewacji tylnej. Związany z lokacją 1346. Pierwszy raz wzmiankowany 1594, wielokrotnie niszczone przez pożary; 1657 (po nim na odbudowę ratusza król Jan Kazimierz nadał młyn i tartak), 1729, 1784. Odbudowany XVIII/XIXw. jako murowany (zaznaczony na planie katastralnym 1846). Przebudowany w poł. XIXw. (historyzm) i w okresie międzywojennym. Obecnie gruntownie odnowiony.
- Gimnazjum, ob. I LO im. Goszczyńskiego, Pl. Krasińskiego 1- 1904, Budynek zaprojektował architekt Teodor Talowski, ten sam, którego dziełem jest kościół pod wezwaniem Najświętszego Serca Pana Jezusa. Budynek jest trzykondygnacyjny, na planie prostokąta o długości 61 metrów i szerokości 19 metrów. Zaprojektowano w nim 13 wielkich pracowni do poszczególnych przedmiotów, bibliotekę i aulę, w której pomieszczono kaplicę.
- Budynek dawnej Bursy Gimnazjalnej, ul. Nadwodnia 5, - wzniesiony 1911, proj. K. Wiszniewski, secesyjno-historyzujący, murowany, piętrowy, wolnostojący na rzucie prostokąta z ryzalitami. Fasada siedmioosiowa, artykułowana gzymsami. Parter pokryty pseudorustyką. Stolarka okienna sześciokwaterowa, brama z kutą kratą.
- Budynek dawnego Towarzystwa Gimnastycznego SOKÓŁ, pl. Słowackiego 14 – ok. 1908, secesyjny, murowany, piętrowy.
- Dworzec kolejowy, wzn. 1898r. Murowany, tynkowany. Historyzm. Parterowy, na rzucie wydłużonego prostokąta, z ryzalitem, środkowym piętrowym zajęтым przez hall kasowy pośrodku. Fasada jedenastoosiowa, z ryzalitem środkowym trójosiowym, zwieńczonym trójkątnym przyczółkiem.
- Gmach Urzędu Miasta, pl. Słowackiego 3, 1931r., proj. S.Meyer, modernistyczny, murowany, dwupiętrowy.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

Studium historyczno-urbanistyczne Nowego Targu, sporządzone przez zespół pod kierownictwem mgr Zbigniewa Beiersdorfa 1990-1992r. zawiera katalog obiektów obejmujący 853 pozycje, z czego obiekty zabytkowe - 284 oraz obiekty tradycyjne – 569. W niniejszym opracowaniu przedstawiono jedynie kilkanaście obiektów najbardziej znanych i charakterystycznych dla Nowego Targu. Część obiektów, szczególnie budynków mieszkalnych i gospodarczych obecnie już nie istnieje

5.2..4 *Zabytki ruchome*

Do zabytków ruchomych należy w pierwszej kolejności zaliczyć wyposażenie kościołów P.W. Św. Anny i Katarzyny wpisane zresztą do rejestru zabytków ruchomych, samochód sprzed II wojny światowej w rękach prywatnych, wybrane okazy sztuki i rzemiosła w Muzeum Podhalańskim im. Czesława Pajerskiego np. maszyna drukarska z końca XIXw. Pojedyncze obiekty znajdują się również w rękach prywatnych. Niedawno władze miasta zakupiły obraz olejny Adama Gorczyńskiego sprzed 1870r. przedstawiający panoramę Nowego Targu na tle Tatr.

5.2..5 *Zabytki archeologiczne*

Na terenie miasta brak jest znaczących zabytków archeologicznych, natomiast istnieją następujące stanowiska archeologiczne:

1. stanowisko nr 9 – os. Nowe, działka nr ewid. 3256;
2. stanowisko nr 12 – os. Witkówka /Niwa/, działka nr ewid. 1183;
3. stanowisko nr 13 – os. Niwa, działka nr ewid. 1978;
4. stanowisko nr 14 – os. Grel, działka nr ewid. 377, 376;
5. stanowisko nr 15 – os. Niwa, działka nr ewid. 507;
6. stanowisko nr 16 – os. Konfederacji Tatrzańskiej, działka nr ewid. 16079/1, 16078/2;
7. stanowisko nr 17 – os. Podczerwone, działka nr ewid. 16491
8. stanowisko nr 22 – Miasto lokacyjne określone przebiegiem dzisiejszych ulic:
od południa – ul. Długa,
od zachodu – ul. Sokoła,
od północy – obniżenie skarpy rzeki Czarny Dunajec,
od wschodu – ul. Jana Kazimierza
wraz z obszarem zabudowy przy tych ulicach.

Powyższe stanowiska archeologiczne zostały wyznaczone w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP), którym objęta jest jedynie środkowa i północna część miasta.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

5.3. *Zabytki objęte prawnymi formami ochrony*

Zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 2) uznanie za pomnik historii;
- 3) utworzenie parku kulturowego;
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Na obszarze miasta funkcjonują jedynie dwie z ww. form a mianowicie wpis do rejestru oraz ustalenia planów miejscowych.

- I. Do rejestru zabytków nieruchomości obecnie wpisane są 3 obiekty:
  1. Zespół Kościoła Parafialnego P.W. Św. Katarzyny Aleksandryjskiej, ul. Kościelna – nr rej. A-40 z 02.01.1970r.
    - a) kościół
    - b) dzwonnica
    - c) ogrodzenie
    - d) plebania
    - e) stodoła
    - f)stajnia
  2. Zespół Kościoła Cmentarnego P. W. Św. Anny, ul. Zacisze – nr rej. XII-49-30 z 04.04.1930r.
    - a) Kościół
    - b) Ogrodzenie
  3. Gimnazjum, ob. I LO im. Goszczyńskiego, Pl. Krasieńskiego 1 – nr rej. A-851 z 28.12.1998r.
  4. ~~Dawne Więzienie – Cella, ob. Dom nr 10 – nr rej. 125 z 27.03.1969r. – skreślony decyzją z dnia 15.07.2015 r ;~~
  5. ~~Willa „Anna”, ul. Kowanice 4c – nr rej. A-127/M z 18.12.2007r., – skreślona decyzją z dnia 05.01.2015 r.~~
- II. Do rejestru zabytków ruchomych wpisane są:
  1. zabytki malarstwa, rzeźby i rzemiosła artystycznego stanowiące wyposażenie kościoła parafialnego P.W. Św. Katarzyny, a mianowicie:
    - 1-2/ dwa portale barokowe w dzwonnicy, po stronie wschodniej 1701 i od zachodniej 1765;
    - 3-4/ portal od zakrystii, kamienny, barokowy, w. XVIII z malowanym w owalu portretem ks. Józefa Sawickiego, prepozyta nowotarskiego i restauratora kościoła w 3 ćw. w.XVIII; drzwi dębowe z 2 poł. XVIII w.;
    - 5-7/ ołtarz główny, barokowy, w. XVIII i XIX, przerabiany, z obrazem św. Katarzyny, mal. olej na płótnie w r. 1899 przez Wł. Rossowskiego w tradycji barokowej; oraz obrazem adoracji NP Marii przez świętego – w zwieńczeniu;
    - 8-12/ ołtarz boczny lewy, przy tęczycy, barokowy, w. XVIII, z obrazem Ostatniej Wieczery mal. olej na płótnie ok. r. 1830 przez Jana Jurczyka, w tradycji barokowej oraz obrazem Przemienienia Pańskiego, barokowym, w. XVIII, dwoma rzeźbami śś. Piotra i Pawła po bokach, współczesnymi i kurdybanowym antepedium w stylu „rejencji”;
    - 13/ ołtarz boczny prawy, ludowo-barkowy w. XIX;

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

- 14-15/ ołtarz boczny lewy, w nawie, barokowo-ludowy, w. XIX z współczesnym obrazem Wniebowzięcia NP Marii;
  - 16-18/ ołtarz w kaplicy pn., barokowy, w. XVIII, z bramkami, dwoma rzeźbami aniołów po bokach i obrazem Wniebowzięcia NP Marii w zwieńczeniu, mal. olej na płótnie, w tradycji barokowej, w. XIX;
  - 19-20/ ambona barokowa, w. XVIII, z obrazem Chrystusa Dobrego Pasterza na za-plecku i obrazami czterech ewangelistów w płycinach parapetu;
  - 21-22/ chór muzyczny drewniany, barokowy, w. XVIII /pocz./ z malowidłami na parapecie, przedstawiającymi stan duszy uciśnionej;
  - 23/ chrzcielnica z aniołkiem jako kariatydą, barokowa, w. XVIII;
  - 24/ szafa zakrystyjna z malowaną sceną Zwiastowania, barokowa;
  - 25/ lawaterz cynowy, w. XVIII;
  - 26/ obraz Chrystusa Ukrzyżowanego, barokowy, w. XVIII;
  - 27/ obraz Ecce Homo, barokowy, w. XVIII.
  - 28/ portret ks. Józefa Sawickiego, prepozyta nowotarskiego /na plebani/ barokowy, poł XVIII;
  - 29/ obraz Chrystusa Miłosiernego, ludowy w. XIX;
  - 30/ feretron z rzeźbą Matki Boskiej, barokowy, w. XVIII /we wnęce dzwonnicy/;
  - 31-33/ grupa Ukrzyżowania za zasłoną ołtarza głównego, barokowa, w. XVIII;
  - 34/ rzeźba Chrystusa Ukrzyżowanego w kaplicy Pd. barokowa, w. XVII;
  - 35-37/ grupa Ukrzyżowania w dzwonnicy, barokowa, rzeźby Matki Boskiej i św. Jana w tradycjach gotyckich, ok. 1600r.;
  - 38-40/ rzeźby Chrystusa i dwóch łotrów w ogroju przy wieży, barokowo-ludowe, w. XVIII;
  - 41-42/ rzeźby św. Piotra i Sebastiana we wnękach na dzwonnicy, barokowe, w. XVIII;
  - 43-44/ rzeźby Matki Boskiej: 1/ Wniebowziętej, barokowa, w. XVIII na przyczółku kruchty pd. i 2/ Niepokalanie Poczętej, barokowa, w. XVII/XVIII, na ze-wnątrz pd. ramienia transeptu;
  - 45/ krata w arkadzie kaplicy, barokowa, przed 1761r.;
  - 46/ monstrancja, rokokowa, w. XVIII;
  - 47-48/ dwa kielichy; gładki i renesansowy z r. 1602;
  - 49-54/ sześć relikwiarzy rokokowych i klasycystycznych, w. XVIII i ok. poł. XIXw.;
  - 55/ ornat biały z kolumna haftowaną, w. XVII /1 poł./;
  - 56/ pozostałości sgraffita z fragmentem fryzu i data 1606 na ścianie pd.;
  - 57-58/ bramka w ogrodzeniu kościoła, z rzeźbą św. Jana Nepomucena w zwieńcze-niu, barokowa, 1763r.
2. zabytki malarstwa, rzeźby i rzemiosła artystycznego z wyposażenia kościoła drewnianego P.W. Św. Anny, a mianowicie:
- 1/ na strychu zakrystii okienko fazowane, ze starą kratą;
  - 2/ ołtarz główny, barokowy, ok. 1700r., architektoniczny, rozbudowany z bramka-mi i kolumnami oraz rzeźbami św. Wojciecha, Stanisława B-pa, Wacława i Flo-riana, współczesnymi a także;
  - 3/ obrazem św. Rodziny, mal. temperą na desce, gotyckim 1516r.;
  - 4/ obrazem Matki Boskiej z Dzieciatkiem, mal. temperą na desce, gotyckim, z 2 poł. XV w. ze złotym wyciskany m tłem;
  - 5/ ołtarz boczny prawy, barokowy, w. XVII/XVIII, w współczesnym obrazem Matki Boskiej Nieustającej Pomocy oraz
  - 6/ obrazem św. Marii Magdaleny, barokowym, w. XVIII, a także

---

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

- 7-9/ rzeźbami: św. Jana ewangelisty, gotycką, ok. r. 1470; Matki Boskiej ludową w tradycjach gotyckich, w. XVII/XVIII i Świętej, ludowo-barokowa, w. XVIII/XIX;
  - 10/ boczny ołtarz prawy, barokowy, w. XVII/XVIII, z współczesnym obrazem św. Marii Magdaleny oraz św. Marii Egipcjanki w zwieńczeniu;
  - 11/ ambona rokokowa, 2 poł. XVIII.;
  - 12/ organy rokokowe, 2 poł. XVIII.;
  - 13-15/ obrazy: Matki Boskiej z dzieciątkiem, barokowy, w. XVIII/XIX/; Chrystusa Jerozolimskiego, barokowy, w. XVIII; Św. Anny Samotrzeciej, ludowy, 1868r.;
  - 16-18/ szyby barokowe z przedstawieniami: Ukrzyżowania /dwa/ i św. Katarzyny, w. XVIII;
  - 19/ Drzeworyty ludowe, 1895r. z przedstawieniami Chrystusa Frasobliwego i Ukrzyżowania;
  - 20-27/ obrazki na szkle, ludowe, w. XIX-XX, z przedstawieniami: Matki Boskiej z Dzieciątkiem /4/, Złożenia w grobie, Bożego Narodzenia /2/, pasterza;
  - 28 fragment polichromii na strychu nad prezbiterium w formie cz. fryzu z motywem wolicz oczu, monochromatyczny;
  - 29-30/ płaskorzeźby Zwiastowania i św. Trójcy, ludowo-barokowe, w. XVIII;
  - 31-32/ rzeźba św. Barbary i Katarzyny, barokowe, w. XVIII;
  - 33-34/ rzeźby Chrystusa Ukrzyżowanego, ludowo-barokowe, w. XVII i XVIII;
  - 35/ posążek św. Józefa, rokokowy, 2 poł. w. XVIII;
  - 36/ relikwiarz św. Anny w kształcie ręki, w. XVIII.
- III. W obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego - niektóre plany miejscowe obejmują tereny i obiekty objęte ochroną konserwatorską i przez to odnoszą się w szczególności do kwestii ochrony zabytków – mpzp NOWY TARG 17 Czerwone Niżne, mpzp NOWY TARG 22 (Centrum), mpzp NOWY TARG 23 Niwa-Grel, mpzp NOWY TARG 24 Dział, mpzp NOWY TARG 25 Kowaniec-Kokoszków, mpzp NOWY TARG 27 Gliniki, mpzp NOWY TARG 30 Podmieścisko-Stawiska

---

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Zgodnie z przyjętą przez Burmistrza Miasta Zarządzeniem Nr 0050.Z.85.2016 z dnia 16 maja 2016 r. uaktualnioną gminną ewidencją zabytków, obejmuje ona 499 obiektów. Wśród obiektów wpisanych do ewidencji zabytków dominują budynki mieszkalne, kamienice w centrum miasta, kapliczki, ale i również znajdują się obiekty inżynieryjne.

Lista obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków:

- ZESPÓŁ KOŚCIOŁA P.W. NSPJ, ul. Królowej Jadwigi (kościół, kancelaria parafialna);
- KAPLICZKI: Rynek (Św. Jana Kantego), ul. Kolejowa k/nr 119 (Św. Jerzego), ul. Kolejowa 147 (krzyż), os. Oleksówki k/nr 29, ul. Składowa k/nr 18, ul. Szaflarska k/nr 94 (Niepokalanego Poczęcia NMP), ul. Szaflarska 134 (krzyż), os. Niwa k/nr 10, ul. Nadmłynówka k/nr 24 (Św. Franciszka z Asyżu), ul. Kowaniec k/nr 169, ul. Kotlina k/nr 18, os. Buflak k/nr 10 (Matki Boskiej z Dzieciątkiem Jezus), ul. Polna, ul. Św. Anny – Grel, os. Nowe k/nr 40, os. Robów k/nr 15 (Matki Bożej), os. Robów k/nr 31, ul. Kościuszki k/nr 5 (Św. Jana Nepomucena), ul. Waksmundzka (Św. Doroty), ul. Waksmundzka w str. Waksmund, ul. Św. Anny – Zacisze (Matki Boskiej Różańcowej z Dzieciątkiem), ul. Dział, ul. Jana Pawła II (Matki Boskiej z dzieciątkiem), ul. Kasprowicza (św. Leonarda), ul. Kokoszków 105, os. Szuffłów, os. Buflak 11, os. Niwa 18 (teren szkoły)
- dawny CMENTARZ ŻYDOWSKI, ul. Jana Pawła II;
- mur ceglany na cmentarzu komunalnym;
- MOST KOLEJOWY - na pot. Czarny Dunajec;
- MOST DROGOWY - na pot. Czarny Dunajec, ul. Kościuszki;
- Rynek - RATUSZ NR 1, kamienice NR 3, NR 4, NR 5, NR 6, NR 7, NR 9, NR 10, NR 11, NR 12, NR 13, NR 14, NR 15, NR 16, NR 17, NR 18, NR 19, NR 20, NR 21, NR 24, NR 25, NR 26, NR 29/30, NR 31, NR 33/34, NR 35, NR 36, NR 37, NR 38, NR 39;
- os. Bereki – domy Nr 5, NR 8, NR 9, NR 17, NR 29, NR 31;
- os. Buflak – domy NR 5, NR 9, NR 10, NR 11, NR 12;
- ul. Ceramiczna – dom NR 2, NR 4, NR 7;
- ul. Długa – domy NR 3, NR 4, NR 8, NR 9, NR 10, NR 18, NR 22, NR 24, NR 32, NR 34, willa NR 35, NR 36, NR 37, NR 54, NR 62, NR 86, NR 98, NR 103, NR 114, NR 120, za NR 121, NR 22, NR 124, NR 126, NR 151;
- os. Gazdy – dom NR 26;
- ul. Grel – domy Nr 7, NR 11, NR 13, NR 19, NR 20, NR 22, NR 43, NR 45;
- ul. Harcerska – domy NR 1, NR 11, NR 12, NR 13;
- ul. Jana Kazimierza – domy NR 2, NR 6, NR 7, NR 11, Kino TATRY NR 17 /budynek dawnej synagogi/, NR 19, NR 21;
- ul. Jana Pawła II – domy NR 10, NR 30, NR 33, NR 38, NR 43, NR 73, NR 84;
- ul. Kasprowicza – domy NR 8, NR 12, NR 15, NR 16, NR 19, NR 28, NR 60, NR 61, NR 64, NR 65, NR 66, NR 88, NR 92, NR 98, NR 100, NR 104, NR 106, NR 112, NR 114;
- ul. Kazimierza Wielkiego – domy NR 6, willa NR 11, NR 12;
- ul. Klikuszkówka – domy NR 20, NR 25;
- ul. Kokoszków – domy NR 1, NR 2, NR 9, NR 10, NR 11, NR 14, NR 18, NR 25, NR 34, NR 38, NR 59, SZKOŁA ROLNICZA Kokoszków NR 71, NR 91;
- ul. Kolejowa – domy NR 2, NR 3, NR 6, NR 31, NR 35, NR 37, NR 39, NR 43, NR 59, NR 71, NR 73, NR 76, NR 96, NR 111, NR 113, NR 115, NR 117, NR 122,

---

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

- NR 126, NR 127, NR 128, NR 130, NR 131, NR 140, NR 141, NR 150, NR 162, ZESPÓŁ DWORCA KOLEJOWEGO – ul. Kolejowa;
- ul. Kotlina – domy NR 1, NR 2, NR 3, NR 4, NR 5, NR 7, NR 8, NR 9, NR 10, zespół zabudowań – dom wraz z młynem NR 13, NR 14, NR 15, NR 16, zespół zabudowań – dom wraz z młynem NR 17, ZESPÓŁ ZABUDOWAŃ NR 21 (dom I, dom II, dom III, budynek administracyjny);
  - ul. Kościelna – domy NR 2, NR 7;
  - ul. Kościuszki – budynek poczty NR 2, budynek Straży Pożarnej – NR 3, Galeria Jatki – NR 4 (była hala handlowo – magazynowa, Galeria JATKI), domy NR 5, NR 8;
  - ul. Kowaniec – domy NR 6, NR 6B (dawniej NR 2), NR 10, NR 12, NR 14, NR 20, NR 38, NR 39, NR 41, NR 45, NR 47, NR 48, NR 58, willa NR 66, NR 67, NR 69, NR 70, NR 71, NR 94, NR 96, willa NR 106, NR 107, NR 109, NR 117, willa NR 121, zespół szkół ekonomicznych – ul. Kowaniec 125, NR 127, NR 130, NR 143, NR 169, NR 177;
  - ul. Krasińskiego – domy NR 1, NR 2, NR 4, NR 7, NR 11, NR 17, NR 19, NR 21, NR 23, NR 24, NR 30, NR 34, NR 45, NR 47, NR 49, NR 50, NR 58, NR 59;
  - ul. Królowej Jadwigi – domy NR 3, willa NR 6, willa NR 12, NR 20, NR 26, NR 33, NR 37, NR 39, NR 55, NR 71, NR 90, NR 106, NR 110;
  - ul. Krzywa – budynek Urzędu Miasta NR 1 /róg z pl. Słowackiego/;
  - ul. Ludźmierska – dom NR 1, NR 2, NR 4, NR 10, NR 22, NR 25, NR 46, NR 48;
  - os. Marfiana Góra – dom NR 2, NR 3;
  - ul. Nadmłynówka – domy NR 3, NR 5, NR 10, NR 11, NR 13, NR 16, NR 20, NR 23, NR 25, NR 35, NR 41;
  - ul. Nadwodnia – domy NR 1, NR 3, budynek dawnej Bursy Gimnazjalnej NR 5, domy NR 6, NR 8, NR 32, NR 34, NR 38;
  - ul. Na Równi – domy NR 3, NR 7, NR 8, NR 10, NR 30, NR 35;
  - os. Niwa – domy NR 3, NR 4, NR 11, budynek NR 18 /była szkoła podstawowa nr 4/, NR 23, NR 41, NR 43, NR 92, NR 93a, NR 97, NR 100;
  - os. Nowe – domy NR 26, NR 40, NR 41, NR 47, NR 48, NR 54;
  - ul. Ogrodowa – domy NR 9, NR 19, NR 33, NR 43, NR 48, NR 52, NR 66, NR 67, NR 69/71, NR 70, NR 72;
  - os. Oleksówki – domy NR 20, NR 29, byłe PREWENTORIUM KOLEJOWE NR 42;
  - ul. Orkana – NR 15;
  - ul. Podtatrzańska – domy NR 1, NR 12, NR 15, NR 22, NR 30, NR 40, NR 57;
  - ul. Przechodnia 2;
  - os. Robów – domy NR 1, NR 2, NR 15, NR 31, NR 32;
  - ul. Składowa – domy NR 6, NR 8, NR 12, NR 22;
  - ul. Skotnica – domy NR 3, NR 11, NR 29;
  - ul. Słoneczna – willa NR 11 (Jasna);
  - pl. Słowackiego – dom NR 12, budynek daw. Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” NR 13, dom NR 15;
  - ul. Sobieskiego - kamienica NR 5, NR 11, NR 21;
  - ul. Sokoła – dom NR 2;
  - ul. Szaflarska – domy NR 1, NR 4, NR 5, NR 7, NR 25a, NR 30, NR 31, NR 33, NR 36, NR 42, NR 44, NR 46, NR 48, NR 51 /przedszkole/, NR 53, NR 59, NR 62, NR 63, NR 65, NR 71, NR 80, NR 82, NR 90;
  - ul. Szkolna – domy NR 1, NR 2;
  - ul. Szpitalna - ZESPÓŁ SZPITALA NR 12;

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

- os. Szuflów – domy NR 2, NR 3;
- ul. Św. Anny – domy NR 2, NR 4, NR 6, NR 8, NR 15, NR 40, NR 42, NR 44, NR 47, NR 48, NR 52, NR 56, NR 60, NR 72, NR 73, NR 80, NR 82, NR 83, NR 84, NR 93, Nr 102, NR 107, NR 113, NR 115, NR 117, NR 123, NR 133, NR 135, NR 136;
- ul. Św. Doroty – domy NR 10, NR 25, NR 31, NR 43, NR 49, NR 53;
- ul. Św. Katarzyny – domy NR 1, NR 3;
- ul. Ustronie – domy NR 1, NR 8;
- ul. Waksmundzka – domy NR 1, NR 2, NR 10, NR 11, NR 13, NR 18, NR 21, NR 37, NR 38, NR 39, NR 40, NR 45, NR 53, NR 56, NR 58, NR 60, NR 62, NR 71, NR 76, NR 80, NR 86, NR 91, NR 93, NR 105-107, NR 112, NR 117, NR 118, NR 119, NR 121, NR 122, NR 123, NR 125, NR 127, NR 129, NR 131, NR 134, NR 135, NR 143, NR 151, NR 168, NR 171, NR 174, NR 199, NR 201, NR 229;
- ul. Zacisze – domy NR 1, NR 3, NR 8, NR 10, NR 12, NR 15, NR 16;
- os. Zadział – domy NR 4, NR 5, NR 21, NR 23, NR 24, NR 28;
- ul. Zielona – domy NR 6, NR 15, NR 16, NR 17, NR 19.

Ponadto w ewidencji zabytków znajduje się 51 zabytkowych nagrobków znajdujących się na cmentarzu komunalnym.

Gminna ewidencja zabytków jest na bieżąco uaktualniana.

Gminna ewidencja zabytków jest jedną z form ochrony zabytków wymienionych w art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z art. 19 tej ustawy w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzenia gminnych programów opieki nad zabytkami.

Natomiast ustawa z dnia 18 marca 2010r. o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie innych ustaw (Dz.U. nr 75, poz. 474) istotnie wzmacnia rangę gminnej ewidencji zabytków poprzez m.in. obowiązek uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków projektów decyzji o WZIZT oraz projektów budowlanych dotyczących obiektów ujętym m.in. w gminnej ewidencji zabytków.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla miasta

Do najwartościowszych obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie Nowego Targu należy przede wszystkim drewniany kościółek P.W. Św. Anny, znajdujący się na Szlaku Architektury Drewnianej Małopolski.

Do najcenniejszych zabytków zaliczyć trzeba również obiekty wpisane do rejestru zabytków, takie jak:

- kościół P.W. Św. Katarzyny wraz z otoczeniem – wpisany do rejestru zabytków;
- budynek Gimnazjum, ob. I LO im. Goszczyńskiego, Pl. Krasieńskiego 1 – wpisany do rejestru zabytków,

Ponadto, zgodnie z opracowaniem pt. „Aktualizacja obiektów ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków dla Miasta Nowy Targ” sporządzonym w 2008r. przez arch. Małgorzatę Sawicką, arch. Jerzego Głodkiewicza oraz Annę Chmielowską do najcenniejszych obiektów zabytkowych, proponowanych do wpisu do rejestru zabytków należą:

- Ratusz, Rynek 1;
- budynek dawnej Bursy Gimnazjalnej, ul. Nadwodnia 5,
- budynek dawnego Towarzystwa Gimnastycznego SOKÓŁ, pl. Słowackiego 14;
- dawny cmentarz żydowski przy ul. Jana Pawła II
- oraz kapliczki:
  - o św. Jana Kantego, Rynek,
  - o przy ul. Szaflarskiej, k/nr 94,
  - o os. Buflak k/nr 10,
  - o Kapliczka Św. Jana Nepomucena, ul. Kościuszki.

Za charakterystyczne i cenne należy uznać założenie urbanistyczne Nowego Targu obejmujące zespół staromiejski, obszar osady przedlokacyjnej „Stare Cło”, teren miasta lokacyjnego z poszerzeniem o XV - to i XVI - to wieczne przedmieścia, teren dawnego dworu i folwarku starostwa oraz dawne przedmieścia, obejmujące otoczenie zespołu Kościółka Św. Anny, rejon ul. Szaflarskiej, ul. Kowaniec, ul. Waksmundzkiej, ul. Kolejowej i ul. Królowej Jadwigi.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego Nowego Targu. Analiza szans i zagrożeń

Chcąc właściwie ocenić stan dziedzictwa kulturowego Nowego Targu oraz możliwości miasta w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego właściwym jest przeprowadzenie analizy SWOT. Jest to metoda diagnozy sytuacji w tym przypadku zasobów kulturowych miasta. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

S	- Strengths	- Silne strony, siły, atuty	ZASOBY WEWNĘTRZNE
W	- Weaknesses	- Wady, słabości, słabe strony	ZASOBY WEWNĘTRZNE
O	- Opportunities	- Okazje, możliwości, szanse	OTOCZENIE MIASTA
T	- Threats	- Trudności, zagrożenia	OTOCZENIE MIASTA

Technika ta oceniająca zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki, mogące mieć wpływ na powodzenie programu opieki nad zabytkami, stanowi użyteczne narzędzie prowadzące do dokonania analizy zasobów kulturowych oraz określenia priorytetów niniejszego programu. W celu uzyskania jasnej analizy traktuje się atuty i słabe strony jako czynniki wewnętrzne na które mamy wpływ, a okazje i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne, znajdujące się w otoczeniu bliższym i dalszym na które nie mamy wpływu.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

ANALIZA SWOT

Atuty	Słabości
<ul style="list-style-type: none"> - świetna lokalizacja miasta – centrum Podhala, - bogata historia miasta, - cenne i wartościowe obiekty wpisane do rejestru zabytków, w tym drewniany kościółek P.W. Św. Anny – jeden z najcenniejszych tego typu obiektów na Podhalu. - zrewitalizowana płyta Rynku oraz Park im. Adama Mickiewicza. - objęcie większości obszaru miasta, w tym szczególnie Centrum, miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, - finansowe zaangażowanie władz samorządowych miasta polegające na wsparciu prac konserwatorskich, restauratorskich i budowlanych prowadzonych przy zabytkach – podjęta uchwała dotycząca określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Miasta Nowy Targ - biegnące przez miasto szlaki kulturowe – szlak architektury drewnianej, transgraniczny szlak gotycki, - atrakcyjna oferta turystyczna – kampania Miasto ze smakiem. - aktualizowana gminna ewidencja zabytków; - dobrze zachowany historyczny układ urbanistyczny centrum miasta, - imprezy o zasięgu regionalnym kultywujące lokalne tradycje – Jarmark Podhalański, Małopolski Festiwal Smaku, - zasoby kulturowe świadczące o unikalnej tożsamości kulturowej miasta – cotygodniowe jarmarki nowotarskie, produkty lokalne – lody nowotarskie wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych, oscypki – szlak bacówek, zespoły regionalne. - Muzeum Podhalańskie im. Czesława Pajerskiego w którym zgromadzono ponad 7 tyś. eksponatów. - wysokie walory krajobrazowe miasta - tradycja lokalnego rzemiosła i wyrobów regionalnych, - silny rynek handlu i usług wynikający z 	<ul style="list-style-type: none"> - znaczna liczba obiektów o wysokich walorach zabytkowych, które nie są wpisane do rejestru zabytków. - niechęć mieszkańców do działań mających na celu szeroko pojętą ochronę zabytków - słaba integracja środowisk działających w obszarze dziedzictwa kulturowego (służby konserwatorskie, administracja, projektanci). - niedostateczna popularyzacja wiedzy o wartości chronionych obiektów oraz idei ochrony zabytków. - niedostateczne środki na badania (architektoniczne, archiwalne), które powinny stanowić podstawę do właściwego postępowania w użytkowaniu i zagospodarowaniu obiektów zabytkowych. - niedostateczna liczba parkingów szczególnie w centrum miasta – utrudnienia dla turystów, - brak dostatecznej bazy noclegowej dla bardziej wymagających turystów, - brak atrakcyjnie urządzonej bulwarów nadrzecznych, - zanieczyszczenie powietrza - ograniczona przepustowość ulic w centrum miasta, - brak spojrzenia na przestrzeń jako dobro publiczne.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

<p>atrakcyjnej lokalizacji miasta,</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwinięta współpraca z gminami partnerskimi. - liczne ścieżki rowerowe przyciągające turystów 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - rewitalizacja miasta, - możliwość wsparcia finansowego odnowy zabytków z różnych źródeł w tym ze środków UE. - uwzględnienie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w programach prorozwojowych miasta - wykorzystanie walorów przyrodniczych i zasobów kulturowych dla rozwoju turystyki, - rozwój i wzrost skuteczności działań edukacyjnych przybliżających dzieje miasta oraz działań w kierunku poszanowania zabytków. - wzrost świadomości w widzeniu obiektu zabytkowego jako doskonałego produktu turystycznego. - kreowanie nowych obszarów i produktów turystycznych w oparciu o atrakcyjny sposób zagospodarowania obiektów zabytkowych. - rozwój inicjatyw lokalnych i organizacji pozarządowych. - poprawa dostępności do zabytków przez wprowadzanie nowoczesnych, bazujących na technologiach internetowych systemów informacji turystycznej. - rozwój turystyki i handlu w mieście i okolicy, - wyprowadzenie wewnętrznego ruchu tranzytowego z centrum miasta - modernizacja układu komunikacyjnego miasta, - poprawa estetyki przestrzeni publicznych, - dokończenie budowy hotelu w najwyższym budynku w mieście – polepszenie i uatrakcyjnienie noclegowej bazy w mieście. 	<ul style="list-style-type: none"> - uznaniowość służb konserwatorskich - brak wystarczających środków na prace konserwatorskie, szczególnie dla obiektów wpisanych tylko do GEZ, - wprowadzanie elementów obcych – np. nieprzemysłanej, niezgodnej z historyczną kolorystyki, agresywnych nośników reklamowych, architektury sprzecznej z lokalnymi tradycjami. - klęski i zdarzenia losowe, szczególnie pożary i powódzie, - brak skutecznej egzekucji prawa. - jednowymiarowe postrzeganie zasobów dziedzictwa kulturowego wyłącznie poprzez pryzmat ich gospodarczego wykorzystania lub przeciwnie – jedynie jako zasobu historycznego. - ryzyko degradacji przestrzeni publicznej poprzez m.in. wielkogabarytowe, agresywne reklamy, tymczasowe obiekty handlowe – stragany przy głównych miejskich ciągach komunikacyjnych.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

7. Założenia programowe

Na podstawie przeprowadzonego stanu rozpoznania zasobów kulturowych miasta zostały wypracowane dwa priorytety:

Priorytet I

Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego Nowego Targu

Priorytet II

Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców Nowego Targu

Do priorytetów zostały przypisane kierunki działań, które zostaną osiągnięte poprzez realizację określonych zadań.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

Priorytet I - Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego Nowego Targu	
Kierunki działań	Zadania
<p>Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne</p>	<ul style="list-style-type: none"> - określenie zasad i ich wdrażanie w zakresie umieszczania szyldów i reklam na obiektach zabytkowych; - iluminacja zapewniająca atrakcyjną ekspozycję obiektów zabytkowych – dotyczy szczególnie płyty Rynku w tym Ratusza, kościółka św. Anny, budynku Gimnazjum i Sokoła. - rewaloryzacja i ochrona zabytkowych obiektów poprzez wprowadzanie nowych funkcji – np. stary szpital – planowana adaptacja na cele PPWSZ, budynek PKP – planowane muzeum
<p>Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - egzekwowanie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących północną część miasta - tereny o wysokich walorach krajobrazowych /plany miejscowe NOWY TARG 23, 24, 25/; - egzekwowanie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących najcenniejsze, historyczne części miasta w tym szczególnie NOWY TARG 22 /Centrum/ - działania zmierzające do estetyzacji wnętrza urbanistycznych i architektonicznych. - uporządkowanie krajobrazu miasta poprzez uchwalenie zasady i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych.
<p>Rozszerzenie zasobów prawnych form ochrony zabytków Nowego Targu</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wystąpienie do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wpisanie do rejestru zabytków cennych obiektów zabytkowych, m.in. Ratusz, kapliczka św. Jana Kantego na Rynku, - podjęcie starań o wpisanie do rejestru zabytków obiektów nie będących własnością miasta – kościół NSPJ, budynku SOKOŁA przy pl. Słowackiego, kapliczki przy ul. Szaflarskiej, k/nr 94, kapliczki na os. Buflak k/nr 10, kapliczki na os. Oleksówki k/nr 29, dawny cmentarz żydowski. - ochrona istniejącej substancji zabytkowej poprzez wprowadzanie do obiektów nowych funkcji np. budynek starego szpitala, dworzec PKP - bieżąca aktualizacja i weryfikacja obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

 Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

Priorytet II - Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców Nowego Targu	
Kierunki działań	Zadania
Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym Nowego Targu	<ul style="list-style-type: none"> - umieszczenie na stronie internetowej gminnej ewidencji zabytków wraz z kartami obiektów; - opracowanie interaktywnej mapy miasta z naniesioną lokalizacją obiektów zabytkowych.
Popularyzowanie wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym	<ul style="list-style-type: none"> - aktywne włączanie się w organizację obchodów Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego; - wydawanie i wspieranie publikacji, folderów promocyjnych, przewodników poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego miasta; - organizowanie konkursów szkolnych popularyzujących historię Nowego Targu oraz jego zabytki;
Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej	<ul style="list-style-type: none"> - promocja istniejących szlaków kulturowych na terenie Nowego Targu – szlak architektury drewnianej, szlak gotycki, szlak bacówkowy Nowotarski szlak lodowy; - wyznaczenie nowych szlaków kulturowych na obszarze miasta: np. turystyczny szlak kolejowy przez Karpaty; orawski szlak solny na Węgry, szlak historii lotnictwa, szlak papieski; - promocja istniejących szlaków turystycznych – rowerowych, biegowych, narciarskich; - realizacja nowych szlaków rowerowych w ramach projektu VeloDunajec; - opracowanie zintegrowanego systemu informacji wizualnej obejmujący zasoby i wartości dziedzictwa kulturowego Nowego Targu.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami

Realizacja programu opieki nad zabytkami będzie się odbywać poprzez wskazane zadania gminy na rzecz osiągnięcia priorytetów w nim przyjętych. Podstawę niniejszego instrumentarium stanowią obowiązujące przepisy prawa i zawarte w nich regulacje dotyczące instrumentów prawno-ekonomicznych i finansów publicznych. Zakłada się, że zadania określone w niniejszym programie będą wykonywane za pomoce następujących instrumentów:

- - instrumenty prawne wynikające z obowiązujących przepisów prawnych:
  - uchwalenie zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych.
  - wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów będących własnością gminy
  - aktualizacja gminnej ewidencji zabytków
  - uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji uwzględniający historyczne centrum miasta
- instrumenty finansowe:
  - finansowanie prac i konserwatorskich przy obiektach zabytkowych będących własnością gminy,
  - korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje, dofinansowanie dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych
- instrumenty koordynacji:
  - realizacja projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich dokumentach strategicznych,
  - współpraca w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami z PPWSZ, organizacjami pozarządowymi, związkami wyznaniowymi,
- instrumenty kontrolne:
  - oceny zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta
  - analizy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

9. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, burmistrz co dwa lata sporządza sprawozdanie z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami, które przedstawia Radzie Miasta., Wykonanie sprawozdania powinna poprzedzić ocena poziomu realizacji programu uwzględniająca:

- wykonanie zadań przyjętych do realizacji w okresie czteroletnim obowiązywania gminnego programu opieki nad zabytkami;
- efektywność ich wykonania.

Kryteria prowadzenia oceny realizacji programu opieki nad zabytkami Gminy Miasto Nowy Targ :

Priorytet I - Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego Nowego Targu

- nakłady poniesione działania rewitalizacyjne,
- wielkość udzielonej pomocy finansowej dla prac budowlanych przy zabytkach
- liczba obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- powierzchnia miasta objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (%),

Priorytet II - Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców Nowego Targu

- liczba opracowanych i wydanych publikacji, folderów promocyjnych, przewodników poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego miasta,
- liczba utworzonych szlaków kulturowych i turystycznych,
- liczba zorganizowanych konkursów szkolnych których przedmiotem była historia miasta.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

10. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Źródła finansowania niniejszego programu opieki nad zabytkami można uzyskać z:

1. Funduszy europejskich:
  - a) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
  - b) Program INTERREG V-A Polska-Słowacja 2014-2020
  - c) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020
2. Środki Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
3. Środków samorządowych Województwa Małopolskiego
4. Środków Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
5. Środków Gminy Miasta Nowy Targ

Opis poszczególnych źródeł finansowania:

1. Fundusze strukturalne:

- a) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

VIII oś Priorytetowa Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 ma na celu ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego, zarówno materialnego, jak i niematerialnego, a także rozwój zasobów kultury. W ramach Priorytetu VIII będzie można realizować projekty przede wszystkim z zakresu zachowania dziedzictwa kulturowego: renowacji zabytków wraz z otoczeniem, konserwacji zabytków ruchomych, zabytkowych parków i ogrodów. Ponadto, dofinansowanie będą mogły uzyskać projekty mające na celu przebudowę czy rozbudowę instytucji kultury oraz szkół i uczelni artystycznych z przeznaczeniem ich na cele kulturalne.

- b) Program INTERREG V-A Polska-Słowacja 2014-2020

Jest to program współpracy transgranicznej planowany do realizacji na polskich granicach w latach 2014-2020. Na realizację przedsięwzięć zostanie przeznaczony prawie 155 mln Euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Program będzie wspierał projekty w zakresie m.in. ochrony i promocji dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego

- c) Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014-2020

Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego dysponuje środkami na projekty z zakresu ochrony dziedzictwa w ramach:

- Osi Priorytetowej 6 *Dziedzictwo Regionalne* – celem osi priorytetowej jest podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa regionalnego
- Osi Priorytetowej 2 *Cyfrowa Małopolska* - celem osi priorytetowej jest zwiększenie poziomu wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie udostępniania zasobów i realizacji zadań publicznych.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

Poddziałanie 2.1.2 – *Cyfrowe zasoby regionalne*. Wsparciem objęte zostaną przedsięwzięcia polegające na przetwarzaniu na treści cyfrowe danych i informacji sektora publicznego, a także zasobów kultury i dziedzictwa regionalnego oraz zasobów wspierających rozwój turystyki – wraz z udostępnieniem w celu ponownego wykorzystania.

2. Środki Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Rokrocznie Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego ogłasza nabór do programu:

- Dziedzictwo kulturowe Priorytet 1 Ochrona zabytków.
Strategicznym celem priorytetu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne
- Dziedzictwo kulturowe Priorytet 5 Ochrona zabytków archeologicznych.
Strategicznym celem priorytetu jest ochrona dziedzictwa archeologicznego poprzez wspieranie kluczowych dla tego obszaru zadań, obejmujących rozpoznanie i dokumentację zasobów dziedzictwa archeologicznego oraz opracowanie i publikację wyników przeprowadzonych badań archeologicznych

3. Środki samorządowe Województwa Małopolskiego

Konkurs "Ochrona zabytków Małopolski"

Uchwała nr LVI/917/14 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 października 2014 r. określa zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa małopolskiego. Wnioski o dotację można składać do dnia 15 grudnia każdego roku kalendarzowego dla prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach z całorocznym harmonogramem prac planowanych do wykonania w kolejnym roku.

Udzielanie dotacji według zasad, o których mowa w powyższej uchwale związane jest z realizacją zadania publicznego pod nazwą „Ochrona zabytków Małopolski”.

Konkurs KAPLICZKA

Zarząd Województwa Małopolskiego, doceniając wartość zabytkowych kapliczek będących przykładem małej architektury sakralnej, uchwałą Nr 138/16 z dnia 2 lutego 2016 r., ogłosił kolejną edycję konkursu pod nazwą KAPLICZKA_2016.

Konkurs skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa małopolskiego, które w 2016 roku podejmą prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkowych kapliczkach. Obiekty te nie muszą figurować w rejestrze zabytków, ale powinny odznaczać się wartościami artystycznymi i historycznymi. Gminy lub powiaty mogą zgłosić do konkursu zadania dotyczące kapliczek nie będących ich własnością, poprzez nawiązanie współpracy z właścicielami tych obiektów.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

4. Środki Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków finansuje prace przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków zgodnie z regulaminem finansowania prac. Określa on zasady i tryb postępowania przy ubieganiu się o dotację celową oraz przy udzielaniu dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków województwa małopolskiego ze środków budżetowych Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

5. Środki Gminy Miasta Nowy Targ

Zgodnie z uchwałą Nr 32/XXIX/05 Rady Miasta Nowego Targu z dnia 28 kwietnia 2005r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Miasta Nowy Targ wraz z późniejszymi zmianami osoby fizyczne, jednostki organizacyjne będące właścicielem lub posiadaczem, bądź też posiadające tytuł prawny do zabytku wynikający z użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego mogą ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu Miasta Nowego Targu na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru.

Dotacja może być udzielona na dofinansowanie nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, ustalonych na podstawie kosztorysu zgodnego z programem prac zaakceptowanym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków.

W ramach zadań z zakresu ochrony zabytków Gmina Miasto Nowy Targ w ostatnich latach konsekwentnie wspiera prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane prowadzone przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków jak i tych nie wpisanych ale cechujących się walorami zdefiniowanymi w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Szczególnie dotyczy to obiektów będących świadectwem historii naszego miasta.

Corocznie odnawiane są zabytkowe pomniki na cmentarzu nowotarskim.

W ramach niniejszego programu opieki nad zabytkami, w okresie 4 lat jego obowiązywania przewiduje się następujące zadania do zrealizowania przez Miasto Nowy Targ:

1. Kontynuowanie działań zgodnie z uchwałą Nr 32/XXIX/05 Rady Miasta Nowego Targu z dnia 28 kwietnia 2005r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Miasta Nowy Targ.
2. Umieszczenie na stronie internetowej Urzędu kart ewidencyjnych Gminnej Ewidencji Zabytków.
3. Opracowanie i wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji.
4. Remont budynku dworca PKP i zmiana jego funkcji na cele ekspozycyjno-wystawiennicze - nowe miejsca pracy.
5. Odnowienie kapliczki Św. Jana Nepomucena, ul. Kościuszki – w ramach konkursu Samorządu Województwa Małopolskiego KAPLICZKA
6. Egzekwowanie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego NOWY TARG 22 (Centrum) – obejmującego historyczne centrum miasta – zapisy planu miejscowego są jedną z form ochrony zabytków.
7. Egzekwowanie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów o wysokich walorach krajobrazowych – mpzp NOWY TARG 23 (Niwa-Grel); mpzp NOWY TARG 24 (Dział), mpzp NOWY TARG 25 (Kokoszków – Kowaniec).
8. Wystąpienie do wojewódzkiego konserwatora zabytków o wpis do rejestru zabytków obiektów będących własnością miasta:
  - Ratusza, Rynek 1,
  - kapliczki św. Jana Kantego, Rynek;
9. Podjęcie starań o wpisanie do rejestru zabytków obiektów nie będących własnością miasta:
  - kościół PW. Najświętszego Serca Pana Jezusa
  - budynku dawnego Towarzystwa Gimnastycznego SOKÓŁ, pl. Słowackiego 14;
  - dawnego cmentarza żydowskiego przy ul. Jana Pawła II
  - kapliczki przy ul. Szaflarskiej, k/nr 94,
  - kapliczki na os. Buflak k/nr 10,
  - kapliczki Św. Jana Nepomucena, ul. Kościuszki.

Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Nowy Targ

---

12. Bibliografia:

1. Gminny Program Opieki nad Zabytkami, Poradnik Metodyczny – KOBiDZ Warszawa 2008r.
2. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2014-2017 przyjęty Uchwałą nr 125/2014 Rady Ministrów z dnia 24 czerwca 2014r.
3. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 przyjęta Uchwałą Nr XII/183/11 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 września 2011 r.
4. Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017 przyjęty Uchwałą Nr LI/822/14 Sejmik Województwa Małopolskiego z dnia 26 maja 2014 r.
5. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego - uchwała Nr XV/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 grudnia 2003r.
6. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nowotarskiego, na lata 2015-2022 przyjęta Uchwałą Nr 339/XLVI/2014 Rady Powiatu Nowotarskiego z dnia 30 października 2014 r.
7. Powiatowy program opieki nad zabytkami Powiatu Nowotarskiego na lata 2014 – 2018, przyjęty Uchwałą nr 274/XXXVII/2013 Rady Powiatu Nowotarskiego z dnia 30 grudnia 2013r.
8. Strategia rozwoju miasta Nowy Targ na lata 2012-2020
9. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Nowy Targ,
10. Aktualizacja obiektów ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków dla miasta Nowy Targ, mgr inż. arch. Małgorzata Sawicka, mgr inż. arch. Jerzy Głodkiewicz, mgr inż. Anna Chmielowska – luty 2008r.
11. Polsko – Słowacki przewodnik po atrakcjach turystycznych Nowy Targ – Kieżmark, Jagoda Jurkowska, Nowy Targ 2007,
12. Dzieje Miasta Nowego Targu, Podhalańskie Towarzystwo Przyjaciół nauk w Nowym Targu, 1991r.
13. Nowy Targ Studium historyczno-urbanistyczne, mgr Zbigniew Beiersdorf, Kraków 1990-1992r.
14. Gorczańskie kapliczki i krzyże – przewodnik turystyczny, ks. Dariusz Ostrowski, Tomasz Koszarek, Wydawnictwo COMPASS, Kraków 2008
15. www.nowytarg.pl, www.wikipedia.pl, www.mkidn.gov.pl, www.nid.pl, www.malopolskie.pl,